

Multian kunnan hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2026-2029

Dokumentin sisältö

OSA I HYVINVOINNIN TILA MULTIALLA

- 1 Hyvinvoinnin määritelmä, lainsäädäntö ja ohjaavat asiakirjat
- 2 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
  - 2.1 Liikunta- ja kulttuuripalvelut
  - 2.2 Ravitsemus
  - 2.3 Arjen turvallisuus
  - 2.4 Osallisuus ja järjestöyhteistyö
  - 2.5 Ennaltaehkäisevä päihde- ja lähisuhdeväkivaltatyö
- 3 Kuntalaiskyselyt
  - 3.1 Kouluterveyskysely 2025
- 4 Strategian painopisteet ja linjaukset
- 5 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi valtuustokaudelta 2021-2025

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2026 - 2029

- 6 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat
- 7 Hyvinvointisuunnitelma

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

- 8 Suunnitelman laatijat
- 9 Suunnitelman hyväksyminen

OSA I HYVINVOINNIN TILA MULTIALLA

Multia on noin 1500 asukkaan vireä ja viihtyisä kunta Keski-Suomessa. Multia sijaitsee Sinervän ja Iso-Multiajärven vieressä valtatie 18 (Vaasa-Seinäjoki-Jyväskylä) ja kantatie 58 (Kangasala-Kärsämäki) risteyskohdassa. Lähin kaupunki on Keuruu, jonne on Multialta matkaa noin 20 km. Isoimmat lähellä olevat kaupungit ovat Jyväskylä (60 km), Seinäjoki (133 km) ja Tampere (137 km).

Avainluku, tiedot vuodelta	Multia	
<u>Väkiluku, 2024</u>	1 393	
Väkiluvun muutos edellisestä vuodesta, %, 2024	-2,6	
Alle 15-vuotiaita, %, 2024	11,6	
15-64-vuotiaita, %, 2024	46,9	
Yli 64-vuotiaita, %, 2024	41,5	
Ruotsinkielisiä, %, 2024	0,1	
Ulkomaan kansalaisia, %, 2024	2,3	
Taajama-aste, %, 2023	50,0	
Syntyneiden enemmitys, henkilöä, 2024	-18	
Kuntien välistä muuttovoittoa/-tappiota, henkilöä, 2024	-18	
Perheitä, 2024	373	

Multian vahvuus on kauniit järvimaisemat sekä kokoisekseen kunnaksi virkeä kulttuuritarjonta. Kunnan omien palvelujen lisäksi Multian kuntalaisten käytössä ovat Keurusseudun sekä Keski-Suomen hyvinvointialueen palvelut.

Monen muun keskisuomalaisen kunnan tapaan Multian haasteena on väestön väheneminen, ikääntyminen ja taloustilanne. Tämä asettaa paineita väestölliselle huoltosuhteelle sekä palveluiden säilymiselle kunnan alueella. Multialla on toiminnassa yksi päiväkotikoti, Kissaniemen päiväkotikoti, ja yksi koulu, Sinervän koulu, joka on yhtenäiskoulu kattaen luokka-asteet 1-9.

1 Hyvinvoinnin määritelmä, lainsäädäntö ja ohjaavat asiakirjat

Hyvinvointi on monitieteinen ja moniulotteinen käsite, jota voidaan tarkastella yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) mukaan hyvinvointi koostuu kolmesta ulottuvuudesta: terveydestä, materiaalisesta hyvinvoinnista ja koetusta hyvinvoinnista eli elämänlaadusta. Yksilöllisen hyvinvoinnin osatekijöitä ovat muun muassa sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen, onnellisuus ja sosiaalinen pääoma, kun taas yhteisötason hyvinvointi liittyy elinoloihin, työllisyyteen ja toimeentuloon [[THL - keskeisiä käsitteitä](https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johdaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointi-ja-terveyserot/keskeisia-kasitteita) (<https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johdaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointi-ja-terveyserot/keskeisia-kasitteita>)].

Filosofisesti hyvinvointia on lähestytty useista näkökulmista. Haybronin (2008) mukaan keskeisiä teoreettisia lähestymistapoja ovat:

- Hedonistiset teoriat, joissa hyvinvointi määrittyy mielihyvän ja nautinnon kautta.
- Haluteoriat, joissa hyvinvointi on yksilön halujen ja toiveiden täyttymistä.
- Autenttisen onnellisuuden teoriat, joissa korostetaan subjektiivista tyytyväisyyttä elämään.
- Eudaimonistiset teoriat, joissa hyvinvointi tarkoittaa ihmisluonnon toteuttamista ja kukoistamista (esim. Aristoteles, Nussbaum).
- Objektiivisten listojen teoriat, joissa hyvinvointi koostuu joukosta hyviä asioita, kuten ystävyys, saavutukset ja merkityksellisyys [[Terveyskirjasto - hyvinvoinnin teoriat](https://www.terveyskirjasto.fi/ont00202) (<https://www.terveyskirjasto.fi/ont00202>)].

WHO:n määritelmä terveyden kautta laajentaa hyvinvoinnin käsitettä: "Terveys on fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tila, ei vain sairauden tai vaivan puuttumista." Tämä korostaa hyvinvoinnin kokonaisvaltaisuutta ja sen riippuvuutta ympäröivistä olosuhteista.

Kunnilla on lakisääteinen velvollisuus edistää asukkaidensa hyvinvointia (Kuntalaki 1 §). Tämä tehtävä on määritelty myös sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa, jossa korostetaan kuntien roolia hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa. Ennaltaehkäisevä hyvinvointityö tarkoittaa toimia, joilla pyritään vahvistamaan väestön voimavaroja ja ehkäisemään ongelmien syntymistä ennen kuin ne vaativat korjaavia toimenpiteitä. THL:n mukaan tällainen työ tukee ihmisten mahdollisuuksia hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden sekä työ- ja toimintakyvyn ylläpitoon ja parantamiseen. Toiminta kohdistuu yksilöihin, yhteisöihin ja elinympäristöihin, ja sen avulla voidaan myös hillitä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia [[Kuntaliitto - hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnissa](https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2024/2274-hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-tehtavat-kunnissa) (<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2024/2274-hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-tehtavat-kunnissa>)].

THL:n ennaltaehkäisevän työn vaikuttavuus-tiimi tuottaa vertailukelpoista seurantatietoa kunnista ja hyvinvointialueista (esim. TEAvisari), kehittää HYTE-toimintamalleja ja tutkii ehkäisevän työn kustannusvaikuttavuutta, erityisesti lasten ja nuorten osalta. Multialla ennaltaehkäisevän hyvinvointityön painopisteitä voivat olla: Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen, ikäihmisten toimintakyvyn edistäminen, mielenterveyden ja päihitteettömyyden vahvistaminen sekä yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää monialaista yhteistyötä kunnan eri toimialojen, hyvinvointialueen, järjestöjen, seurakunnan ja asukkaiden välillä.

Hyvinvointikertomuksen yksi päätarkoituksista on arvioida hyvinvoinnin toteutumista kunnan alueella yhdessä sovittujen mittarien kautta. Laajempi ymmärrys hyvinvoinnin teoriaperustasta sekä sen kriittinen arviointi kulloiseen aikakauteen peilaten ovat hyvä pohja laadukkaalle hyvinvointikertomukselle.

Kunnan tulee edistää kuntalain mukaan asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Terveydenhuoltolaki (1326/2010, § 12) velvoittaa kunnan seuraamaan asukkaittensa terveyttä ja hyvinvointia, niihin vaikuttavia tekijöitä sekä tehtyjä toimenpiteitä. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain sekä kerran valtuustokaudessa on valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Multian viimeisin laaja hyvinvointikertomus on hyväksytty vuosille 2021-2025. Laajan hyvinvointikertomuksen painopisteitä olivat siinä mm. lasten turvallisuudentunteen ja hyvinvoinnin edistäminen, nuorten hyvinvoinnin ja osaamisen edistäminen, työikäisten osallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä ikäihmisten hyvinvoinnin lisääminen. Laajan hyvinvointikertomuksen tavoitteiden toteutumisesta ja kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta on raportoitu vuosittain hyvinvoinnin vuosiraporteissa.

Aluehallintovirasto ohjeistaa kunnan tehtäviksi nimetä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahot. Kunnan on myös seurattava kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin. Multialla hyvinvoinnin edistämisestä on vastannut vuodesta 2023 alkaen hyvinvointikoordinaattori sekä kunnan johtoryhmä. Tämän hyvinvointisuunnitelman laatimiseen ovat osallistuneet kohdassa 8 mainitut henkilöt (laajennettu johtoryhmä). Jatkossa voisi arvioida, tulisiko hyvinvointikertomuksen suunnittelutyöryhmässä olla myös luottamushenkilöedustus.

Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava kunnanvaltuustolle vuosittain, minkä lisäksi kunnanvaltuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Hyvinvointikertomuksen yksi päätarkoituksista on arvioida hyvinvoinnin toteutumista kunnan alueella yhdessä sovittujen mittarien kautta. Laajempi ymmärrys hyvinvoinnin teoriaperustasta sekä sen kriittinen arviointi kulloiseen aikakauteen peilaten ovat hyvä pohja laadukkaalle hyvinvointikertomukselle.

Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet ja käytettävä näiden perustana kuntakohtaisia hyvinvointi- ja terveysosoittimia. Kunnan on tehtävä yhteistyötä eri toimialojen kesken sekä muiden kunnassa toimivien julkisten tahojen sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Jatkossa korostuu myös yhteistyö ja yhteiset suuntalinjat hyvinvointialueen kanssa. Kunta saa myös tukea ja asiantuntemusta ko. asioissa hyvinvointialueelta mm. koulutuksen, hyvinvointi- ja terveystietojen muodossa sekä levittämällä hyviä toimintamalleja ja käytäntöjä.

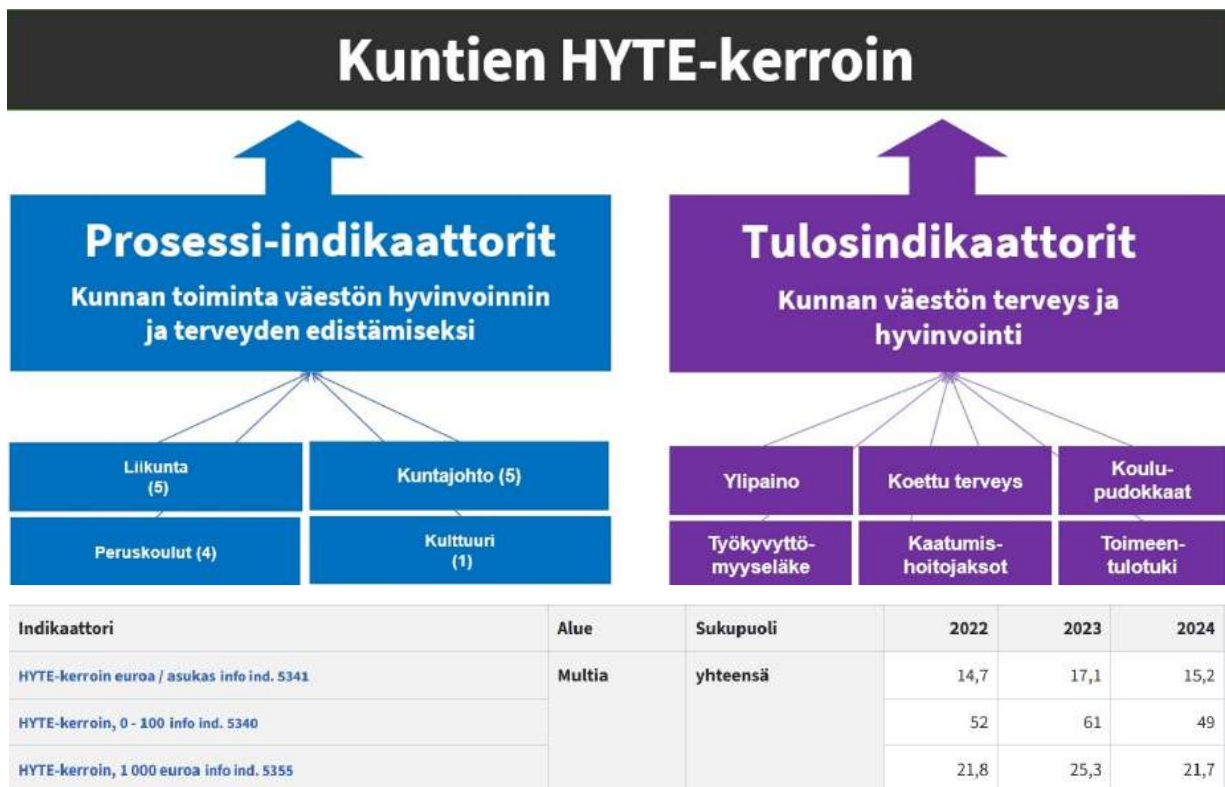
Lisäksi kunnan tulee toimenpiteillä lisätä kuntalaisten hyvinvointia sekä arvioida terveyden tilaa, tehtyjä toimenpiteitä ja niiden vaikuttavuutta vuosiraportissa. Päätösten vaikutusten ennakoarviointi (EVA) on tapa arvioida etukäteen, miten valmistelussa oleva päätös vaikuttaisi erilaisten ihmisryhmien elämään. Päätösten vaikutusten ennakoarviointi suuntaa päätöksiä ja toimeenpanoa, (AVI). Erittäin tärkeä ja suositeltava arviointimenetelmä Multian kunnan päätöksentekoon olisi vastaisuudessa lapsivaikutusten arviointi (LAVA). Lapsivaikutusten arvioinnissa on kyse erilaisten päätösten ja toimenpiteiden yhteydessä tehtävää lapsiin kohdistuvien vaikutusten ennakoaintia ja seurantaa: miten lapsen oikeudet toteutuvat ja millaisia hyötyjä tai haittoja lapsiin kohdistuvilla päätöksillä ja toiminnalla aiheutetaan?

Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Multian kuntastrategian kärjet olivat syksyyn 2025 asti tasapainoinen kuntatalous, luonnon arvostaminen ja sen tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen, elämän mielekkyyden mahdollistaminen ja elinvoimaisuuden parantaminen. Uusi strategia valmistui vuoden 2025 lopussa, johon palaamme tässä hyvinvointikertomuksessa myöhemmin. Hyvinvoivat Multian asukkaat on kunnan hyvinvointityön päämäärä ja sen kautta on asetettu tavoitteita hyvinvoinnin

edistämiseksi. Strategian tavoitteet näkyvät vuosittain myös talousarvion tavoitteissa. Vuonna 2023 kuntaan nimettiin uusi hyvinvointikoordinaattori. Hyvinvointityötä kehitetään yhdessä alueellisten ja paikallisten toimijoiden kanssa ja samansuuntaisesti kunnan talousarvioprosessin kanssa.

Kunnille on suunniteltu otettavan käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Kannustin on suunniteltu otettavan käyttöön vuoden 2023 alusta, jolloin kunnille jaetaan ensimmäisen kerran uudistuksen jälkeinen valtionosuus. Sote-uudistuksesta huolimatta vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säilyy kunnilla. HYTE-kerroin ja siihen sidotut eurot lasketaan valittujen tulosindikaattorien ja prosessi-indikaattorien toteutumisen ja kehityksen pohjalta. Tämän lisäksi on hyödynnetty TEA-viisarin tuloksia jotka kuvaavat terveydenedistämisaktiivisuutta eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

[Keski-Suomen hyvinvointiohjelma](https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/2022/05/KeskiSuomen-hyvinvointiohjelma-2021-2024.pdf) (https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/2022/05/KeskiSuomen-hyvinvointiohjelma-2021-2024.pdf) Keski-Suomen sote on laatinut kuntien yhteisen alueellisen hyvinvointiohjelman vuosille 2021-24. Hyvinvointiohjelman painopisteet ovat ”hyvinvointi investointina ja elinvoimana”, ”hyvinvointia lähiympäristöstä ja yhteisöllisyydestä”, ”vastuullinen, aktiivinen, osallistuva asukas”, ”työ- ja työllistymiskyky osana hyvinvointia” ja ”väestörakenteen muutoksen ennakointi ja reagointi”. Nämä painopisteet ohjaavat myös omalta osaltaan Multian laajan hyvinvointikertomuksen tavoitteiden asettelua. Keski-Suomen hyvinvointiohjelman laadintaa koordinoi Keski-Suomen hyvinvointiryhmä, ja ohjelman on hyväksynyt Keski-Suomen sairaanhoitopiiri ja maakuntaliiton valtuustot. Alueellisesti sekä paikallisesti laaditaan myös ravitsemussuunnitelma, terveysliikuntasuunnitelma sekä kulttuurihyvinvointisuunnitelma. Alueellisia suunnitelmia kunnat voivat käyttää pohjana omien kuntakohtaisten suunnitelmien laadinnassa. Uusinta Keski-Suomen hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmaa ei ollut julkisesti saataville ennen Multian kunnan hyvinvointikertomuksen valmistumista.

Keski-Suomen hyvinvointialue (HyvaKS) vastaa 22 Keski-Suomen kunnan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palveluista, ja sen toiminta käynnistyi 1. tammikuuta 2023. Alan tehtävät luovutettiin hyvinvointialueen vastuulle alueen kunnilta ja kuntayhtymiltä. Näitä tehtäviä hoitava henkilöstö siirrettiin

kunnista ja kuntayhtymistä hyvinvointialueen palvelukseen. Tämä vähentää kuntien palkkakustannuksia. Ikääntymisestä ja sairastumisista johtuvat kustannuksetkin tulivat hyvinvointialueen kannettaviksi. Toimintaa varten tarvittavat tilat ja välineet siirrettiin kunnilta hyvinvointialueen hallintaan. Keski-Suomen sairaanhoitopiiri ja Keski-Suomen pelastuslaitos purkautuivat, ja niiden omaisuus sekä velat siirtyivät hyvinvointialueelle. Hyvinvointialueen tulon myötä myös kunnan tehtävät osaltaan muuttuivat.

Mitä kunta tekee tulevaisuudessa?

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen

- Varhaiskasvatus
- Esi- ja perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Vapaa sivistystyö
- Taide- ja kulttuuripalvelut
- Kirjastopalvelut
- Nuorisopalvelut
- Liikuntapalvelut

Kunnan elinvoiman edistäminen

- Paikkakunnan vetovoimaisuus
- Vaikeasti työllistyvien tuki: etsivä nuorisotyö, työpajat, työttömyyden pitkittymisen ehkäisy, kaupunginosatyö
- Kotouttaminen
- Elinkeinopolitiikka: yritysneuvonta, kehittämishankkeet, yritystontit, alueen markkinointi, avoin data
- Resurssiviisaat toimintatavat

Elinympäristön kehittäminen

- Maapolitiikka
- Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu
- Liikenne, joukkoliikenne, Tieverkkojen rakentaminen ja ylläpito
- Vesihuolto
- Jätehuolto
- Energiantuotanto ja -jakelu
- Rakennusvalvonta
- Asuntotoimi
- Ympäristönsuojelu ja terveellisen elinympäristön turvaaminen
- Turvallisuudesta ja varautumisesta huolehtiminen

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

- Monipuoliset osallistumismahdollisuudet
- Paikallinen yhteisöllisyys
- Viestintä ja vuorovaikutus
- Vaalit ja edustuksellinen demokratia
- Kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuudet
- Asukkaiden omaehtoinen toiminta

Kuntalaisen hyvinvoinnin edistäminen

2 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

SIVISTYSTOIMI

SINERVÄN KOULU

Sinervän koulussa on vahva yhteisen tekemisen kulttuuri. Koulumme positiivinen, kannustava ilmapiiri lisää niin oppilaiden kuin henkilökunnan hyvinvointia ja saa jaksamaan arjessa paremmin. Kiinnitämme huomiota siihen, miten kohtaamme toisemme arjessa. On tärkeää, että näemme, kuulemme ja ymmärrämme toisiamme. Kiireettömyys tarjoaa mahdollisuuden pysähtyä ja kohdata toinen rauhassa. Arvostava kohtaaminen kouluarjessamme on kunnioittavaa, kuuntelevaa ja toisen ihmisen hyväksyvää. On tärkeää, että jokainen meistä Sinervän koulussa saa kokea tulevansa arvostetusti kohdatuksi. Meillä kaikilla on koulussamme oikeus turvalliseen oppimisympäristöön, missä jokainen uskaltaa olla oma itsensä.

Koulun toimintakulttuuri

Multialla, Sinervän koulussa, meille on erityisen tärkeää yhdessä tekeminen, yhteisöllisyys. Koulussa pyrimme rohkaisemaan jokaista avoimen ja keskustelevan ilmapiirin luomiseen. On tärkeää, että jokainen kouluyhteisön jäsen saa kokea tulevansa aidosti kuulluksi ja nähdyksi sekä arvostavasti kohdatuksi. Myös

rakentavan palautteen antaminen on tärkeää. Koulumme on paikka, jossa jokaisen oppilaan ja henkilökunnan jäsenen tulee saada kokea olevansa turvallisessa sekä hyväksytyssä ympäristössä. Oppilaita tuetaan rakentamaan myönteinen kuva itsestään oppijana ja yksilönä. Sinervän koulussa jokainen oppilas voi turvallisesti oman ikätasonsa mukaisesti opetella vaikuttamista ja vastuunottamista. Koulun henkilökunta ohjeistavattajineen omalla esimerkillään käyttäytyvät suvaitsevaisesti, avoimesti ja kannustavasti toisiaan kohtaan. Aito ja välitön vuorovaikutus on meille tärkeää.

Sinervän koulussa kannustamme oppilaita liikunnallisuuteen mahdollistamalla mielekkäät välitunnit. Koulumme tarjoaa mahdollisuuksia monenlaiseen välituntitoimintaan ja olemme lähteneet rohkeasti kehittämään uusia tapoja viettää virkistäviä välitunteja. Meiltä löytyy liikunnallisia välitunteja, joita koulu PT Viljami on kehittänyt oppilaidemme innostamiseksi ja olemme aloittaneet hiljaisten välituntien kokeilun alakoulun puolella. Myös bändikerho toimii. Seurakunnan kanssa tehtävän yhteistyön kautta 4-6 lk. oppilailla on mahdollista osallistua pakohuonekerhoon kerran viikossa välitunnin aikana.

Koulun säännöt on luotu yhteistyössä oppilaiden, opettajien ja muun henkilökunnan kesken ja ne päivitetään aina lukuvuoden alussa vastaamaan sen hetkiseen tilanteeseen. Koko koulu yhteisö sitoutuu yhdessä sovittuihin sääntöihin. Tutut rutiinit, kuten päivän aloitukset ja lopetukset sovitulla tavalla luovat turvallisuutta. Sinervän koulussa on ollut käytössä Yhteispeli-menetelmän käytännönläheisiä toimintatapoja ja tarkoituksena on laajentaa nämä käytännöt koskemaan koko yhtenäiskoulua tämän lukuvuoden aikana. Oppilaiden hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehdimme puuttamalla havaittuihin epäkohtiin ja ei toivottuun käytökseen mahdollisimman nopeasti. Kiinnitämme yhdessä huomiota hyvään käytökseen ja toisten huomioon ottamiseen. Kiusaamista ei hyväksytä missään muodossa. Harjoittelemme uhkaavissa ja kriisitilanteissa toimimista säännöllisesti. Koululla järjestetään poistumis- ja pelastautumisharjoitus vähintään kerran lukuvuoden aikana.

Koulun juhla kulttuuri tukee samanaikaisesti sekä yksilöllisyyttä että yhteisöllisyyttä. Koulumme tärkeitä juhlia ovat muun muassa itsenäisyyspäivän juhla, alakoulun joulujuhla ja yläkoulun puurojuhla syyslukukauden lopussa. Kevätlukukauden puolella on monia koko koulun yhteisiä tapahtumia. Kevätlukukausi päättyy koko koulun kevätjuhlan viettoon.

Koulun hankkeet

Multian kunta on mukana Yhteisessä koulussa -hankkeessa lukuvuosina 2025-2026 ja 2026-2027. Hanke on Opetushallituksen rahoittama, ja Keski-Suomen kunnista mukana ovat Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Kannonkoski, Karstula, Keuruu, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Laukaa, Luhanka, Petäjävesi, Pihtipudas, Multia, Muurame, Toivakka ja Uurainen.

Hankkeen tavoitteena on kehittää toimintamalleja väkivallan, kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän ennaltaehkäisyyn ja puuttamiseen kouluissa. Lisäksi hankkeessa vahvistetaan monialaista yhteistyötä ja edistetään suunnitelmallisesti koko yhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta sekä ennaltaehkäistään kiusaamista, väkivaltaa ja koulupoissaoloja. Yhtenä keskeisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden ja

huoltajien aktiivista roolia ja näkyvyyttä kiusaamisen ennaltaehkäisyssä sekä yhteisiin tavoitteisiin sitoutumisessa. Osallisuuden lisäämisen kautta tavoitteena on vaikuttaa koko kouluyhteisön toimintakulttuuriin siten, että jokaiselle oppilaalle vahvistuu tunne kuulumisesta ja merkityksellisyydestä osana yhteisöä.

Lisäksi koulussamme on kuluvana lukuvuonna liikunta- ja luontohankkeen kautta koulu PT Viljami Laakkonen, joka toimii oppilaiden hyvinvoinnin edistäjänä. Viljamin työnkuvaan kuuluu oppilaiden koulupäivän liikunnallistaminen, koulun toimintakulttuurin muuttaminen aktiivisemmaksi ja oppilaiden yleisen hyvinvoinnin edistäminen. Viljami on koulullamme pääsääntöisesti kaksi kertaa viikossa.

Sinervän koulu on myös laatinut 2025 kumppanuussopimuksen yhdessä Ehyt ry:n kanssa yhteistyössä Keuruun, Petäjäveden ja Uuraisten kuntien kanssa vahvistaakseen päihdekasvatustyötä. Tätä sopimusta tarkastetaan aina vuosittain.

Lisäksi Multian kunnan OVTES:in TVA-järjestelmä uudistettiin syksyllä 2025 ja siellä on kiinnitetty huomiota asioihin, miten saisimme tuettua oppilaiden hyvinvointia. Meillä on esim. koulun pedagogisia tutor-opettajia, joiden vastuualueena on pedagogiikan ja yhteisopettajuuden kehittäminen sekä vahvistaminen. Meillä on käytössä Yhteispeli-menetelmä, eli tämän menetelmän jalkauttaminen esim. kuuluu kehittäjäopettajille. He lisäävät niin oppilaiden kuin henkilökunnan hyvinvointia, vastaavat hyvinvoinnin vuosikellon suunnittelujsta ja päivityksestä---osallistuvat aktiivisesti kiusaamisen vastaiseen toimintaan ja kiusaamisen/syrjimis ennaltaehkäisyyn. Tukevat toiminnallaan yhteisöllisyyden lisäämistä ja sen näkyväksi tekemistä. Sitouttavat omalla toiminnallaan henkilökuntaa yhteisiin pedagogisiin periaatteisiin. Näitä kehittäjäopettajia meillä on siis kaksi. Lisäksi meillä on kaksi pedagogista tutoria/kehittäjäopettajaa, jotka ovat ”erikoistuneet” tunne- ja turvataitokasvatuksen koordinointiin ja yhteistyöhön koulun eri toimijoiden kanssa (opiskeluhoolto, oppilaskunta, tukioppilaat). Heille kuuluu vuosikellon suunnittelu ja laatiminen tunne- ja vuorovaikutuskasvatuksen osalta yhteistyössä koulun muiden pedagogisten tutoreiden kanssa.

Sinervän koululla on perinteisesti HYGGE-viikko joka syksy (ollut marraskuussa) Hygge-viikko on hyvinvointiteemoihin liittyvä viikko, eli viikon aikana on mm. joogaa, rentoutumista, hyvää oloa tuottavia asioita, hiljentymistä jne.

KISSANIEMEN PÄIVÄKOTI

Multian kunnan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tavoite on tarjota laadukasta varhaiskasvatusta ja esiopetusta kunnan alle kouluikäisille lapsille. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan hoidon, kasvatuksen ja opetuksen pedagogisesti painottuvaa kokonaisuutta, jonka tavoitteena on lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin, kasvun ja kehityksen tukeminen. Esiopetus on vuotta ennen oppivelvollisuuden aloittamista annettavaa opetusta, joka Multian kunnassa järjestetään Kissanien päiväkodilla yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa. Esiopetuksen tavoitteena on edistää lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lapsen myönteistä minäkuva ja käsitystä itsestään oppijana. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa toimitaan yhteistyössä lasten huoltajien ja muiden lasten kanssa toimivien asiantuntijoiden kanssa.

Multian kunta tarjoaa maksuttoman varhaiskasvatuksen kaikille sen alueella asuville lapsille. Tämä on suuri taloudellinen etu paikallisille lapsiperheille. Päiväkodissa on kolme ryhmää ja niissä on yhteensä 40–45 lasta. Pienen kunnan etuna on, että kaikki kunnallinen varhaiskasvatus, mukaan lukien vuorohoito, esiopetus ja loma-ajat järjestetään samassa yksikössä. Lapsen ei siis tarvitse siirtyä yksiköstä toiseen esimerkiksi loma-aikojen tai vuorohoidon vuoksi. Perheet ovat kaikille työntekijöille tuttuja ja henkilöstöllä on hyvä lapsituntemus, jolloin lapsen hyvinvoinnin tukeminen mahdollistuu parhaalla mahdollisella tavalla.

Tavoitteet ja toimenpiteet:

Multian varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tavoitteena on jatkossakin mahdollistaa laadukas varhaiskasvatus ja esiopetus kunnan alle kouluikäisille lapsille. Laadukkuudella tarkoitetaan lasten ja henkilöstön hyvinvointia, pedagogisesti suunniteltua ja toteutettua toimintaa ja lasten yksilöllisten tarpeiden huomioimista. Toimenpiteenä on varhaiskasvatuslain asettamien vaatimusten, lasten tuen toteutumisen ja vuorohoidon vaatiman resurssin huomioiminen henkilöstön määrässä ja koulutusvaatimuksissa. Lisäksi koko työyhteisö on sitoutunut noudattamaan yhdessä sovittuja työyhteisösääntöjä, jotka liittyvät työkavereiden, lasten ja huoltajien kanssa toimimiseen ja heidän kohtaamiseensa.

Luonto on Multialla lähellä ja varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa tavoitteena on tukea hyvän luontosuhteen muodostumista. Luonnossa liikkuminen tukee lasten ja henkilöstön hyvinvointia sekä lasten motoristen taitojen kehittymistä. Aistikuorma on ulkona pienempi kuin sisätiloissa, maasto on epätasaista ja tutkittavat asiat vaihtelevat vuodenaikojen mukaan. Lähellä sijaitsevat metsät tarjoavat siis monipuolisia oppimisympäristöjä vuoden ympäri. Toimenpiteenä on retkeillä ja liikkua luonnossa monipuolisesti.

NUORISOTYÖ

Multian nuorisotyön toiminta keskittyy nuorisotila Neplan nuorten iltoihin ja kouluyhteistyöhön, jotka tukevat nuorten osallisuutta ja hyvinvointia. Lisäksi etsivä nuorisotyö tarjoaa yksilöllistä ohjausta ja palveluohjausta nuorille, jotka tarvitsevat tukea koulutukseen, työhön tai arjenhallintaan. Nuorten illat ovat olleet suosittuja, ja niissä on käynyt keskimäärin 10–15 nuorta. Hyvinvointikertomuksen nuorisotyön osio linkitetään valmistuvaan Nuorisotyön perussuunnitelmaan (NUPS), jotta molemmat asiakirjat tukevat toisiaan ja muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Linkitys varmistaa, että nuorisotyön tavoitteet, kuten osallisuuden vahvistaminen, hyvinvoinnin edistäminen ja ennaltaehkäisevä työ, näkyvät sekä hyvinvointikertomuksessa että NUPS:ssa.

NUORISOTILA NEPA

Nepa on nuorten vapaa-ajan kohtaamispaikka Multian keskustassa entisissä Kahvila Savannin tiloissa osoitteessa Keskustie 33. Illoissa nuoret voivat päivitellä asioita kavereiden kanssa, pelata biljardia, katsella tv:tä, pelata konsoleilla tai haukata välipalaa.

ETSIVÄ NUORISOTYÖ

Etsivä nuorisotyö on palvelu, jonka kohteena on 15-28-vuotiaat syrjäytyneet ja syrjäytymisvaarassa olevat nuoret. Työtä tehdään pääosin yksilötyöskentelynä nuoren tarpeiden mukaan. Palvelu on nuorelle aina vapaaehtoista, eikä palvelusta kieltäytyminen aiheuta hänelle sanktioita. Etsivä nuorisotyö on eteenpäin ohjaavaa palvelua, jossa etsitään ja haetaan niitä muita palveluita, joita nuori elämässään tarvitsee. Etsivä nuorisotyöntekijä auttaa pääsemään palveluihin myös silloin, kun tarvittavia palveluita ei omalla paikkakunnalla ole.

Etsivä nuorisotyöntekijä on osa valtakunnallista Aikalisä -palvelua. Multian etsivä nuorisotyöntekijä toimii Multian Aikalisä-ohjaajana.

Etsivässä työssä korostuneesti se, että etsivään nuorisotyöhön päätyy sellaisia nuoria, joiden tilanne on entistäkin haastavampi ja horisontissa näkyy mustia pilviä hallituksen tekeillä olevien päätösten muodossa. Tilanne ei koske pelkästään Multiaa, vaan kaikessa hiljaisuudessa nuorilta on jo leikattu valtava määrä heidän hyvinvointiaan tukevia toimenpiteitä ja palveluita ja leikkaukset senkun jatkuvat. Palveluiden alasajo on suorastaan muotisana, jota viljellään niin kunnissa, hyvinvointialueella, KELAssa, kuin valtionkin tasolla ja nämä vaikutukset näkyvät etsivän nuorisotyön nuorissa nyt jo. Palveluiden puuttuessa etsivästä nuorisotyöstä tulee yhä enemmän ohjauspalvelun sijaan kannattelevaa palvelua, jossa pyritään kannattelemaan nuoria mahdottomassa tilanteessa, mutta apua ei ole tulossa.

Etsivän nuorisotyön tavoitteena on yrittää osaltaan vaikuttaa siihen, että leikkauksia ei tehtäisi enempää ja palautettaisiin osa nuorten hyvinvointia tukeneista palveluista.

Etsivän asiakkuudet viidessä vuodessa Multialla

Vuonna 2020

Kaikki nuoret: 14

Etsivän työn ikäryhmänä 13-29-vuotiaat. Uusi etsivä aloitti joulukuussa.

Vuonna 2021

Kaikki nuoret: 14

Oppivelvollisuuslaki astuu voimaan 1.8.2021. Etsivän työn ikäraajat tiukennetaan valtakunnallisesti koskettamaan vain 15-28-vuotiaita.

Vuonna 2022

Kaikki nuoret: 10

Alustavia kyselyitä naapurikuntien etsiviltä halukkuudesta yhdistyä yhdeksi isommaksi alueeksi.

Vuonna 2023

Kaikki nuoret: 9

Hyvinvointialueet aloittivat. Näkyy etsivässä työssä koko Keski-Suomen alueella jyrkkänä asiakkuuksien vähentymisenä. Uuraisen pitkäaikainen etsivä irtisanoutuu. Aletaan selvittämään etsivän työn yhdistämistä Uuraisen ja Petäjaveden kanssa.

Vuonna 2024

Kaikki nuoret (Multia): 5

Multian etsivä nuorisotyöntekijä aloittanut myös Uuraisen etsivänä

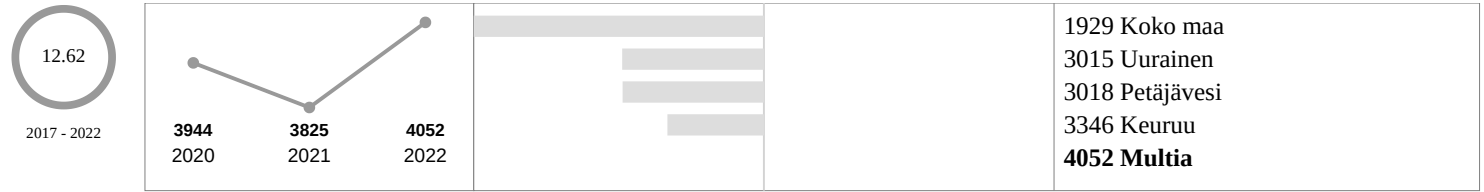
Vuonna 2025 1.1.2025-30.9.2025

Kaikki nuoret (Multia): 7

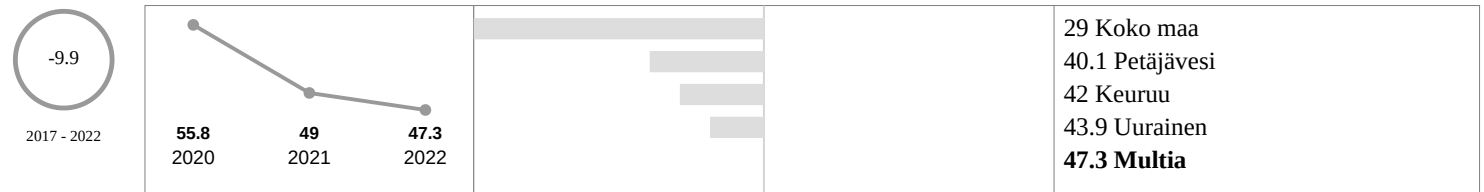
Talous

Tulot

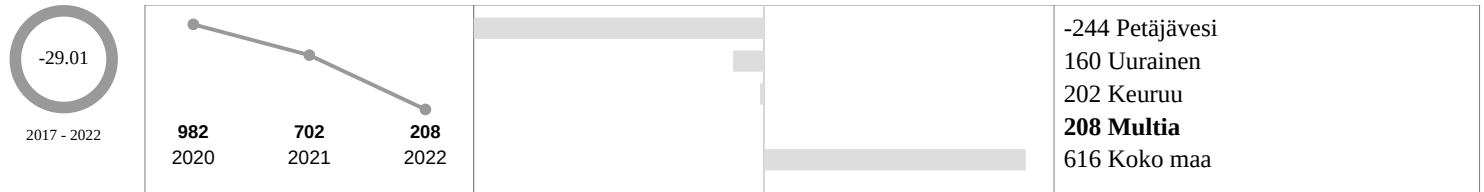
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas (-2022)

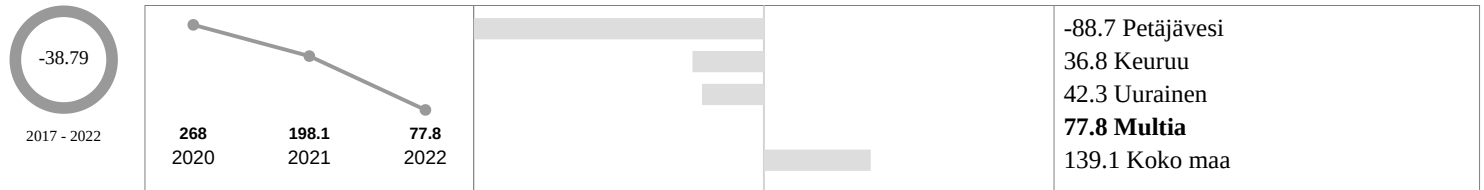
Valtionosuudet, % nettokustannuksista (-2022)

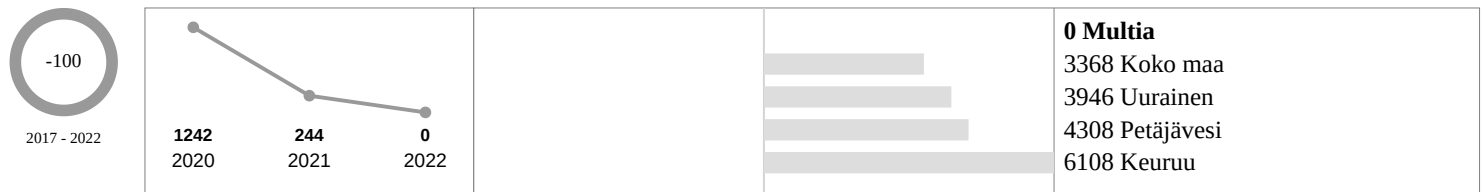
Vuosikate, euroa / asukas (-2022)

Kuntien vuosikate, % poistoista (-2022)

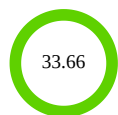
Lainakanta 31.12., euroa / asukas (-2022)

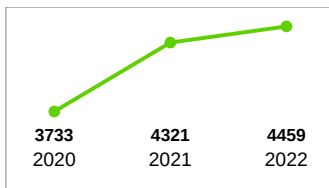
Suhteellinen velkaantuneisuus, % (-2022)

Verotulot, euroa / asukas (-2022)

2017 - 2022

3685	Urainen
4060	Petäjävesi
4254	Keuruu
4459	Multia
4834	Koko maa

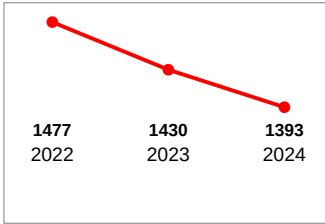
Elinvoima

Väestö

Väestö 31.12.

2019 - 2024

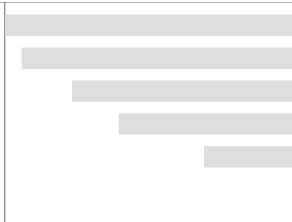
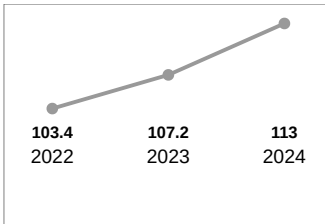

1393 Multia
3552 Petäjävesi
3657 Uurainen
9128 Keuruu
274112 Keski-Suomen HVA
5635971 Koko maa

Huoltosuhte, demografinen

2019 - 2024

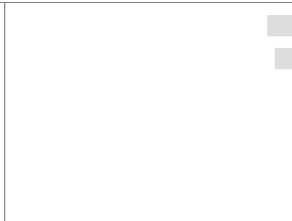
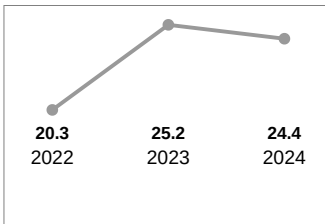

61.6 Koko maa
64.6 Keski-Suomen HVA
73.5 Petäjävesi
81.8 Uurainen
96.9 Keuruu
113 Multia

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

2019 - 2024

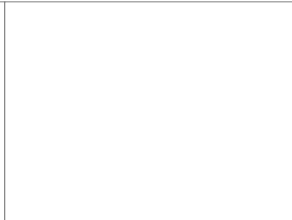
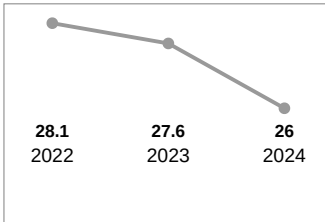

16.4 Uurainen
18.6 Petäjävesi
24.4 Multia
43.4 Keuruu
54.8 Keski-Suomen HVA
108.3 Koko maa

Lapsiperheet, % perheistä

2019 - 2024

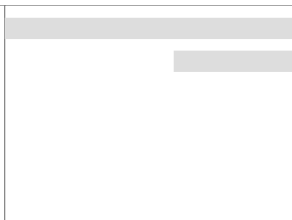
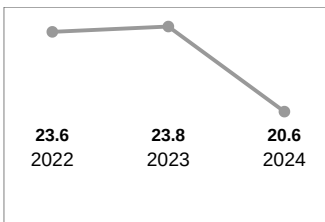

26 Multia
29.5 Keuruu
35.7 Keski-Suomen HVA
37.2 Koko maa
37.4 Petäjävesi
44.2 Uurainen

Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

2019 - 2024

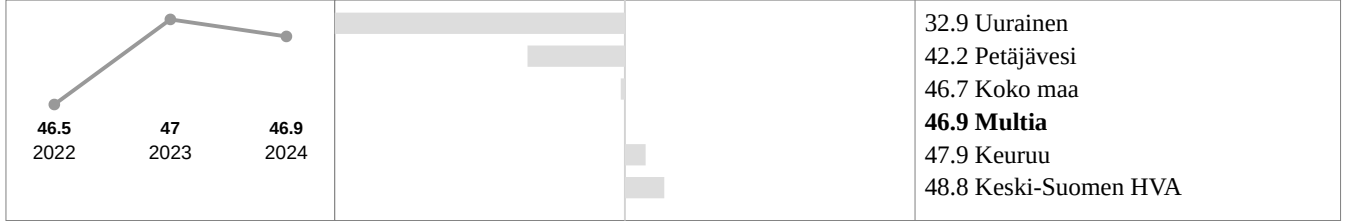

12.7 Uurainen
17.3 Petäjävesi
20.6 Multia
23.7 Keski-Suomen HVA
24 Koko maa
26.7 Keuruu

Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

2019 - 2024

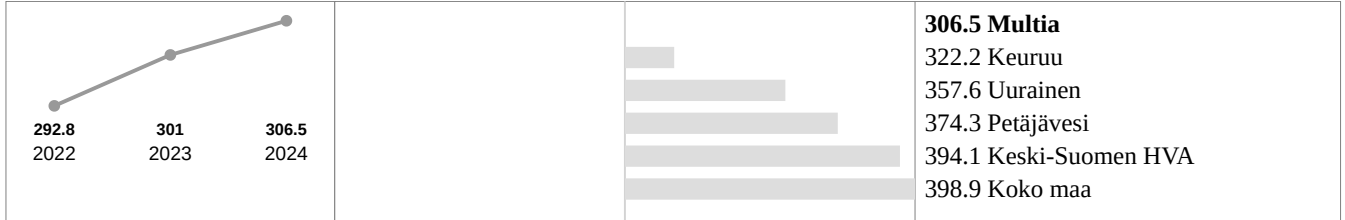

32.9 Uurainen
42.2 Petäjävesi
46.7 Koko maa
46.9 Multia
47.9 Keuruu
48.8 Keski-Suomen HVA

Koulutustasomittain

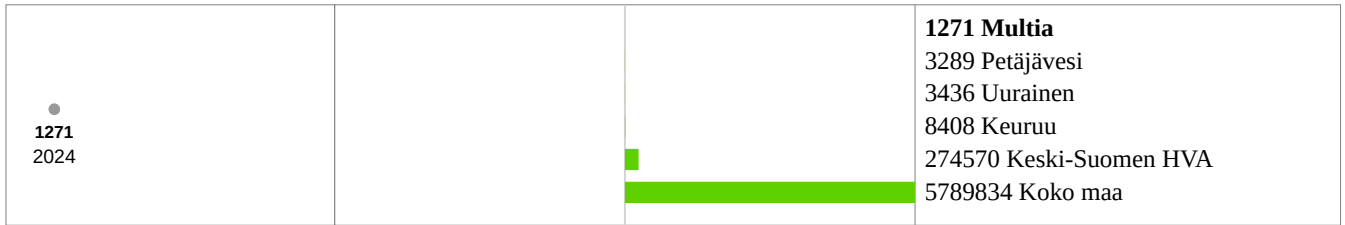

2019 - 2024

306.5 Multia
322.2 Keuruu
357.6 Uurainen
374.3 Petäjävesi
394.1 Keski-Suomen HVA
398.9 Koko maa

Väestöennuste 2030 (laskettu 2024)

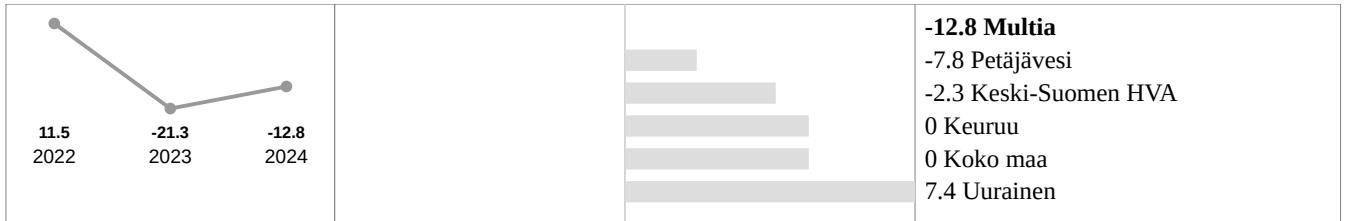

1271 Multia
3289 Petäjävesi
3436 Uurainen
8408 Keuruu
274570 Keski-Suomen HVA
5789834 Koko maa

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

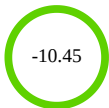
2019 - 2024

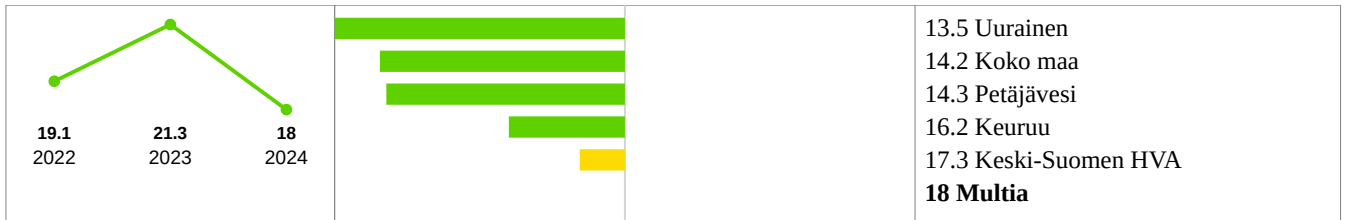
-12.8 Multia
-7.8 Petäjävesi
-2.3 Keski-Suomen HVA
0 Keuruu
0 Koko maa
7.4 Uurainen

Elinvoima

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

2019 - 2024

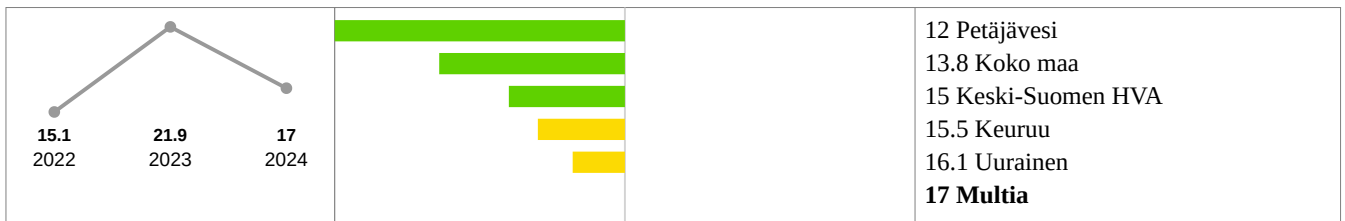

13.5 Uurainen
14.2 Koko maa
14.3 Petäjävesi
16.2 Keuruu
17.3 Keski-Suomen HVA
18 Multia

Lasten pienituloisuusaste

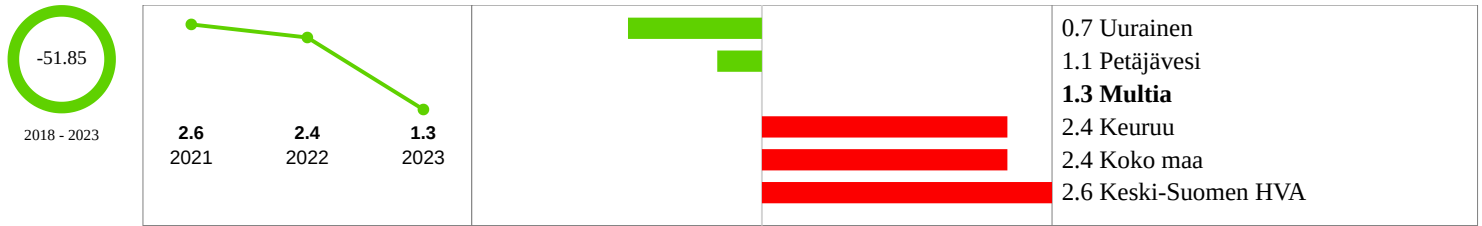

2019 - 2024

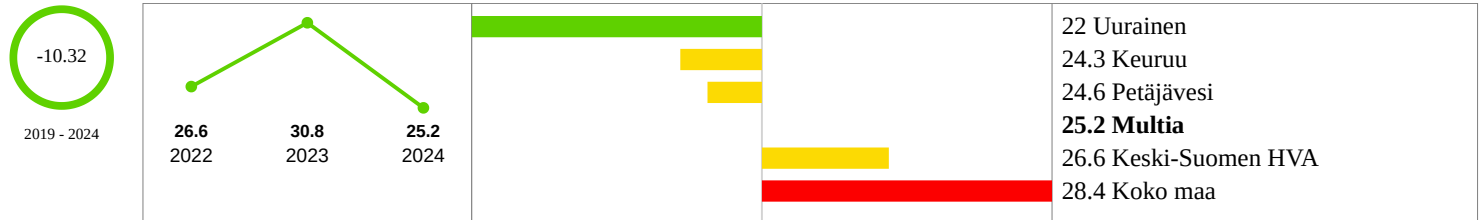

12 Petäjävesi
13.8 Koko maa
15 Keski-Suomen HVA
15.5 Keuruu
16.1 Uurainen
17 Multia

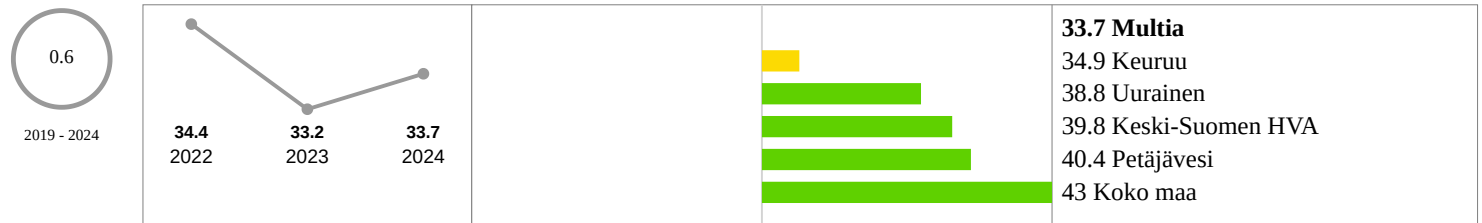
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

Työlliset, % väestöstä

TALOUS JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Suhteessa verrokkikuntiin (Keuruu, Petäjävesi, Uurainen) on Multia hieman riippuvaisempi valtionosuuksista. Kuitenkin suhtellinen velkaantuneisuus sekä verotulot/asukas olivat näistä kunnista parhaimmalla tasolla vuonna 2022. Valitettavasti tuoreempia vertailuttietoja ei ole saatavilla. Elinvoimaosiossa tulee selvästi näkyväksi kuinka Multian väkiluku vähenee ja demografinen huoltosuhde on tätä myötä korkeampi, kun asukkaat ovat keskimäärin iäkkäämpiä. Verrokkikuntia alaisempi pienituloisuusaste ja työllisten vähäisempi määrä kertoo myös ikääntyvän kunnan haasteista. Näkyväksi tulee myös verrokkikuntia vähäisempi lapsiperheiden määrä ja heikompi koulutustaso.

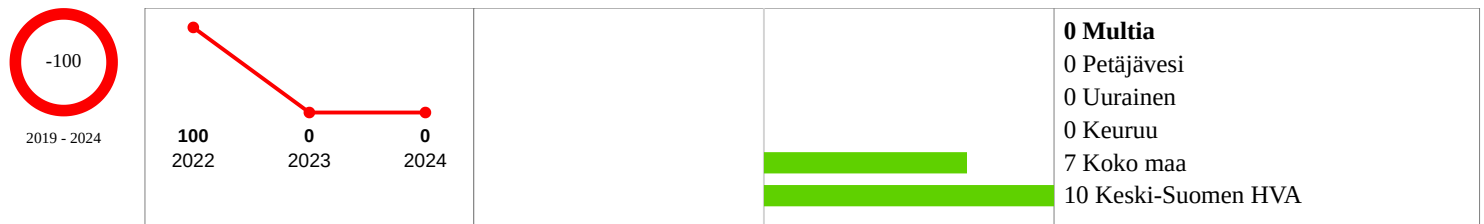
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

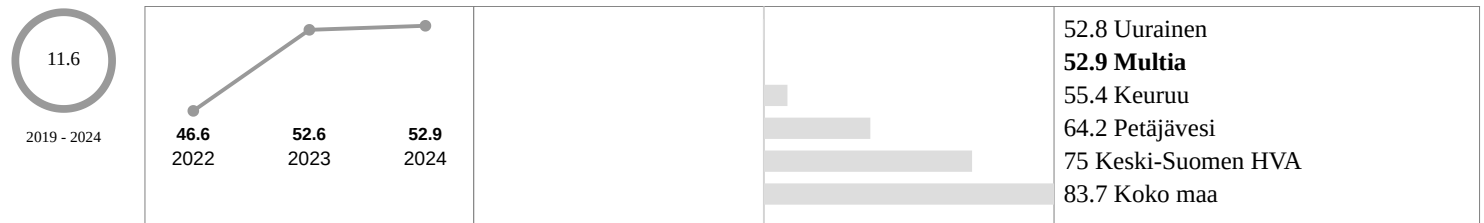
Erytiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 0 - 15-vuotiaita, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

Ala-asteiden saavutettavuus, ala-asteikäiset, enintään 2 km [%]

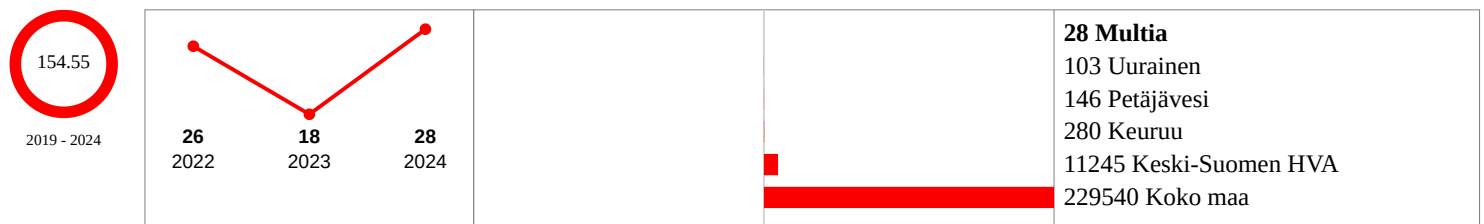

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

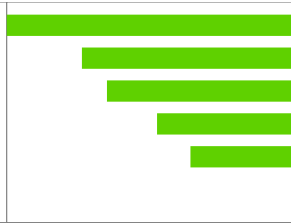
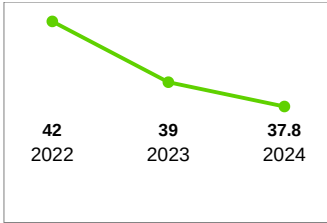
Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

2019 - 2024

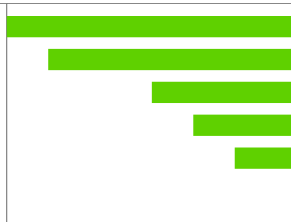
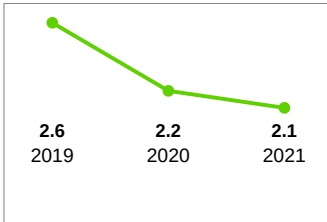

23.9 Keuruu
 27.5 Keski-Suomen HVA
 28.7 Koko maa
 31.1 Petäjävesi
 32.7 Uurainen
37.8 Multia

Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

2016 - 2021

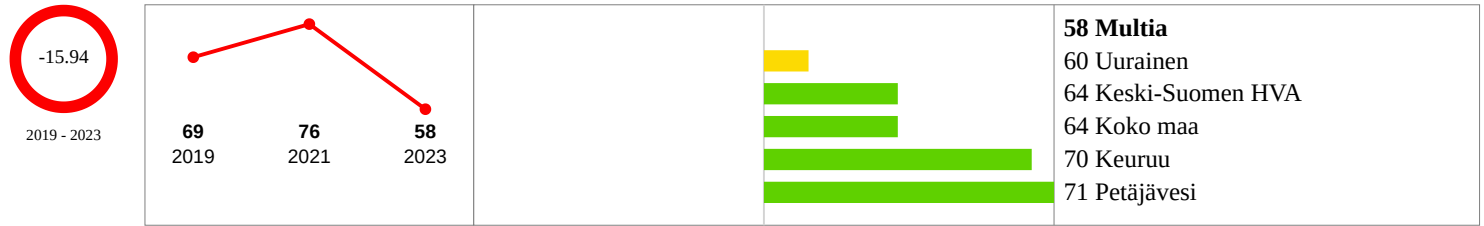

0.7 Uurainen
 0.9 Petäjävesi
 1.4 Koko maa
 1.6 Keski-Suomen HVA
 1.8 Keuruu
2.1 Multia

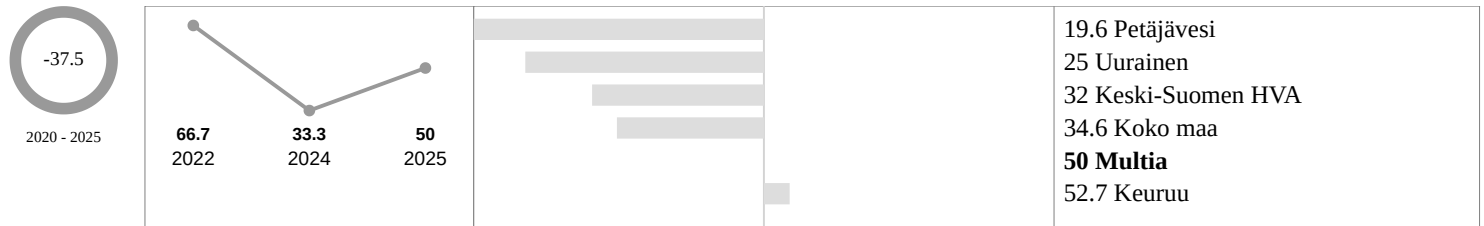
Kunnan palvelut

Koulu

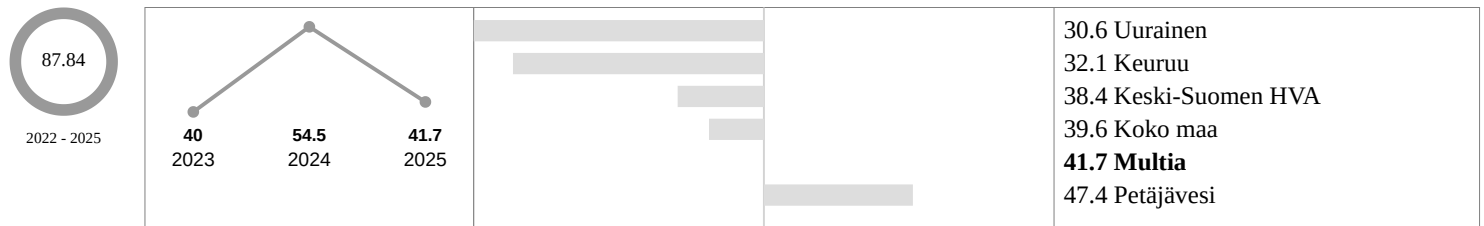
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

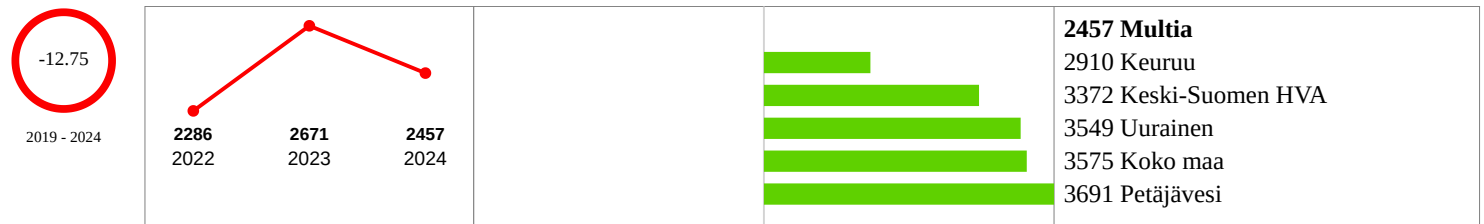

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

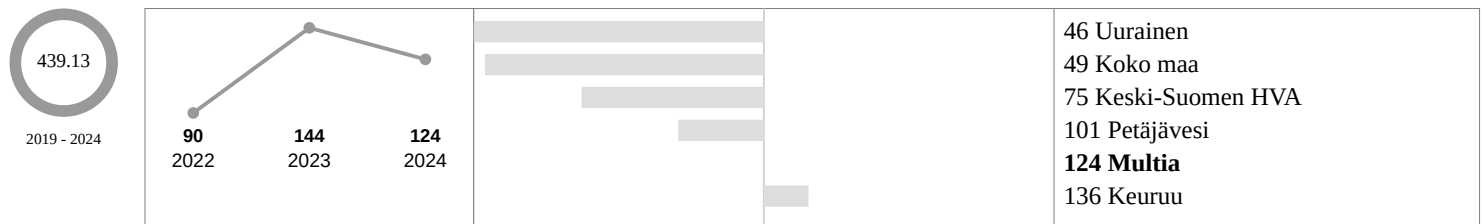
Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

Muut palvelut

Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana / 1 000 alle 18-vuotiasta, kunnan kustantamat palvelut

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

Ajantasaiseen indikaattoritietoon perustuva hyvinvoinnin tilan arviointi on Multialla hankalaa, sillä esimerkiksi kouluterveyskyselyistä ei saada irti kaikkia indikaattoreita julkaistavaksi asti. Syy tähän on puhtaasti pienissä ikäryhmissä.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) noudattamat periaatteet tulosten raportoinnissa ovat:

- Vähimmäisvastaajamäärä: Tuloksia ei raportoida koulu- tai kuntatasolla, jos vastaajia on alle 15.
- Tietosuoja: Rajalla varmistetaan, ettei yksittäistä oppilasta voida tunnistaa vastausten perusteella varsinkaan pienissä kouluissa tai harvinaisissa vastaajaryhmissä.
- Ryhmittely: Jos vastaajia on liian vähän jossakin ryhmässä (esim. tietty luokka-aste tai sukupuoli), tulokset voidaan yhdistää suuremmaksi kokonaisuudeksi, jotta julkaisukynnys ylittyy.

Näihin indikaattorinostoihin on otettu ne indikaattorit, joista on tuorein tulos vähintään vuodelta 2023.

Huolta herättää tietysti lasten ja nuorten fyysinen toimintakykyä mittaavan MOVE!-mittauksen tulokset. Niiden perusteella 50% 5. luokkalaisista ja 41.7% 8. luokkalaisista oppilaista on heikko fyysinen toimintakyky.

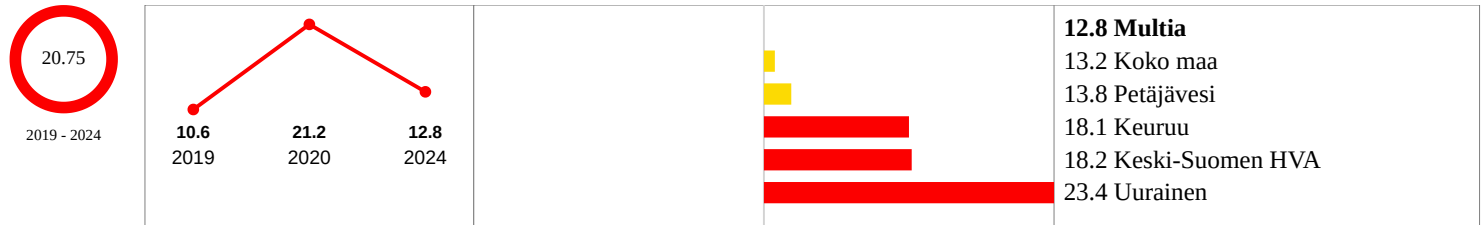
Lapsen heikko fyysinen toimintakyky vaarantaa kokonaisvaltaisen terveyden, oppimisedellytykset ja arjen jaksamisen. Se altistaa lapsen useille fyysisille ja psyykkisille riskitekijöille sekä nykyhetkessä että pitkällä aikavälillä.

NUORET JA NUORET AIKUISET

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

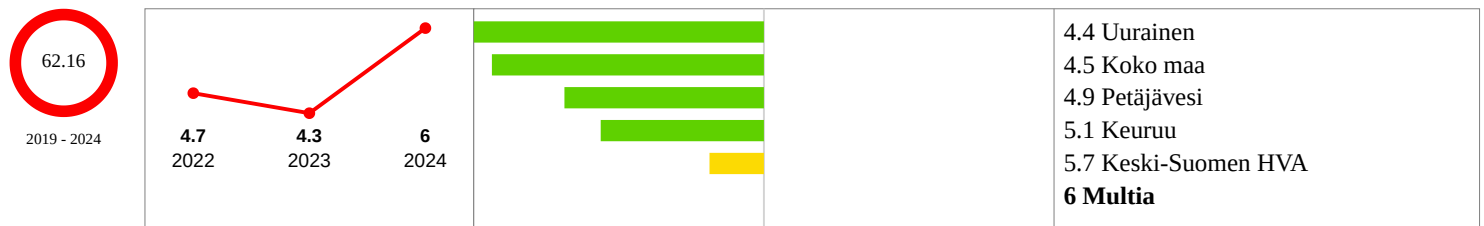
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

NUORET JA NUORET AIKUISET - Yhteenveto

Nuorten ja nuorten aikuisten indikaattoritieto on myös osin vanhaa tai puutteellista. Kuitenkin etsivän nuorisotyön asiakkuuksissa ei ole suurempaa tilanteen muutosta.

TYÖIKÄISET

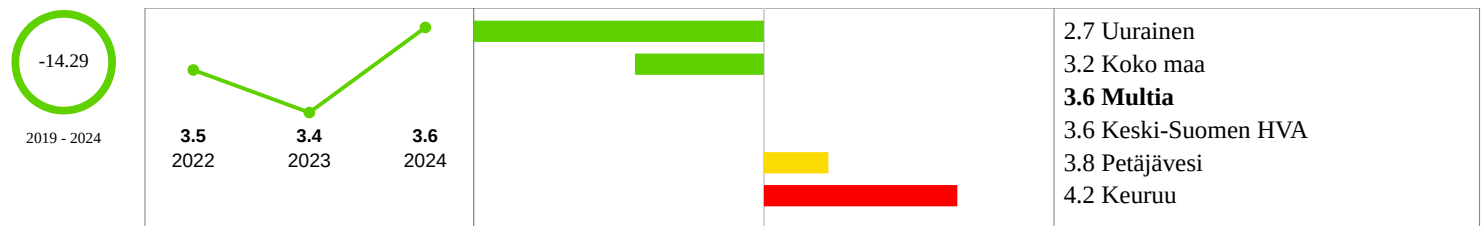
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

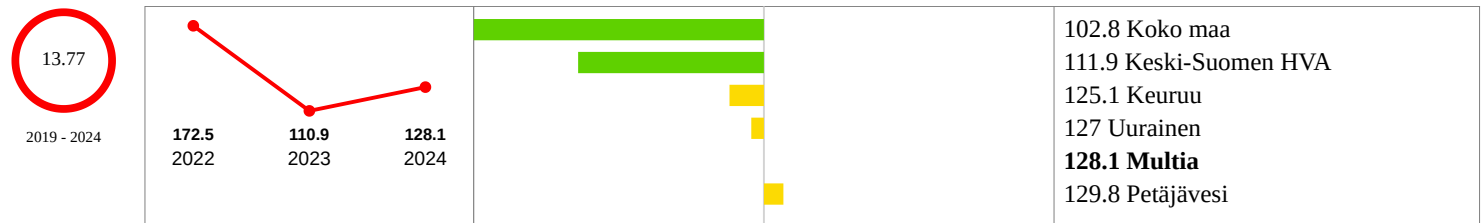
Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

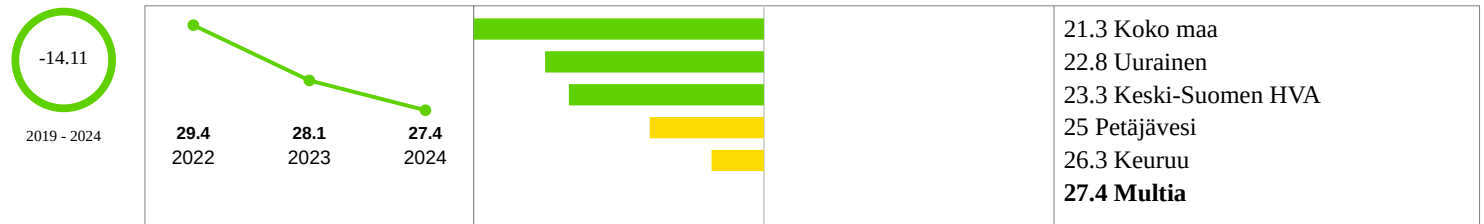
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Erytiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 25 - 64-vuotiaita, % vastaavan ikäisestä väestöstä

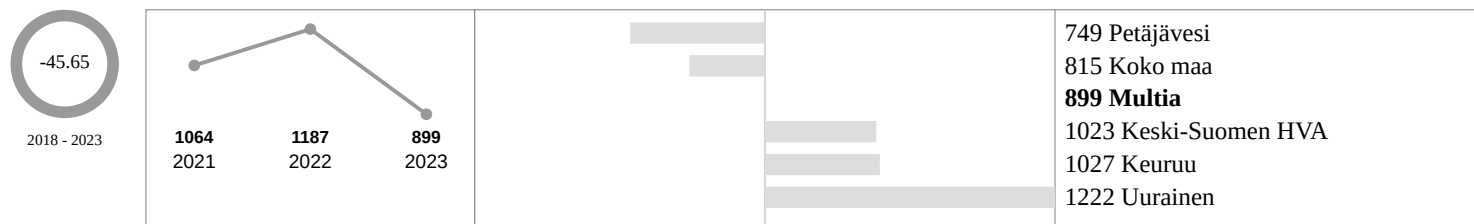
Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

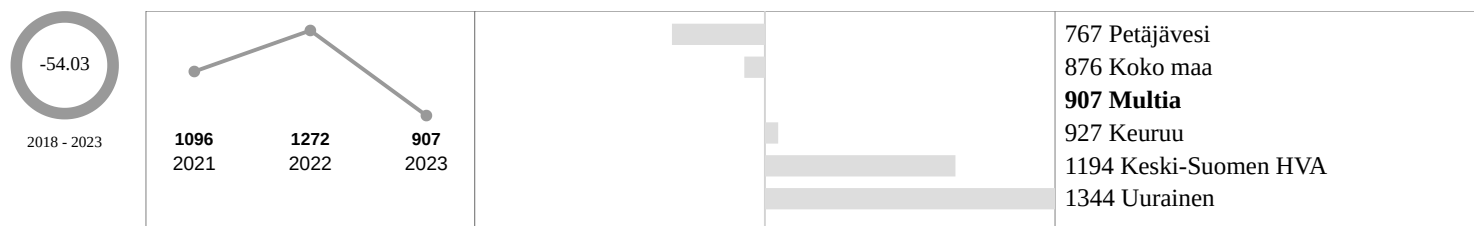
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

TYÖIKÄISET - Yhteenveto

Työikäisten hyvinvoinnin indikaattoritulokset näyttävät, että Multia on melko lailla linjassa muiden verrokkikuntien kanssa. Kuitenkin on nähtävissä, että keskimäärin ollaan tilastojen huonommassa päässä. Tämä kehitys olisi syytä kääntää, ja syitä myös tarkemmin selvittää. on pelkän indikaattoritiedon perusteella vaikeaa vetää pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäyntien määrä oli vuosien 2022 ja 2023 välissä laskenut tuntuvasti (26,5%), mikä saattaa olla perua myös palveluiden vähentymisestä. Tuoreempaa tilastoa ei ole tarjolla.

IKÄIHMISET

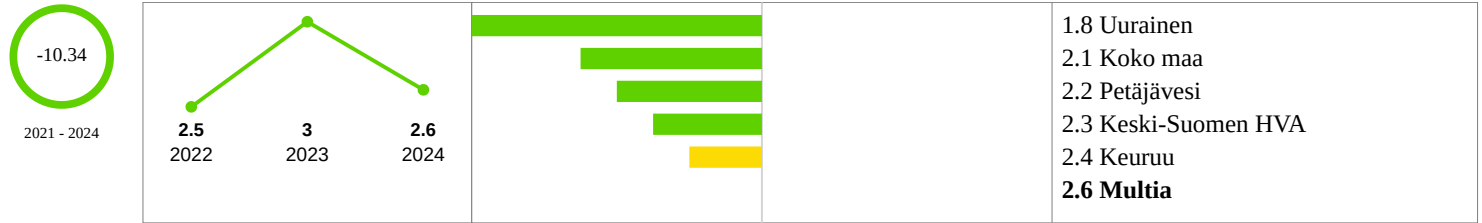
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavan ikäisestä väestöstä

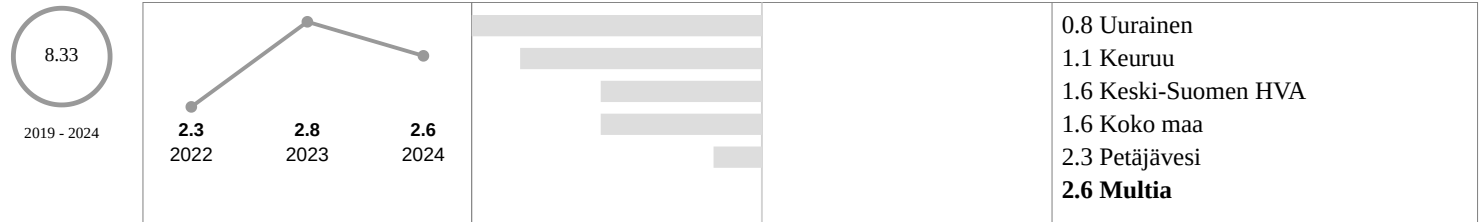

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

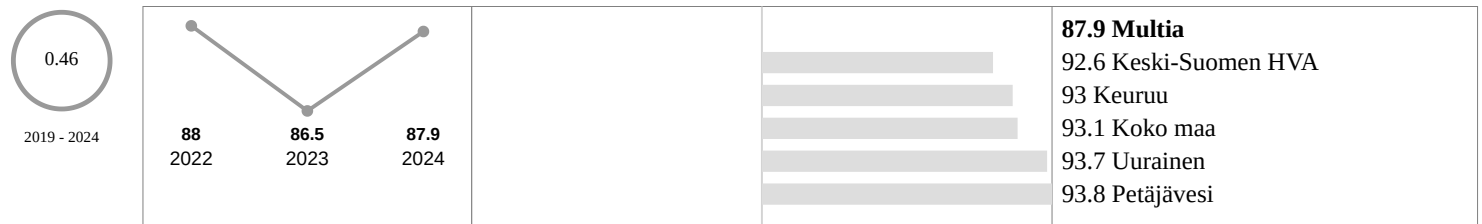
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

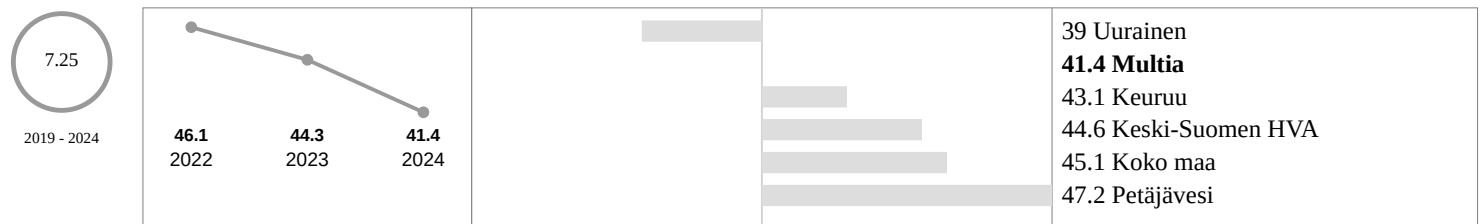

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

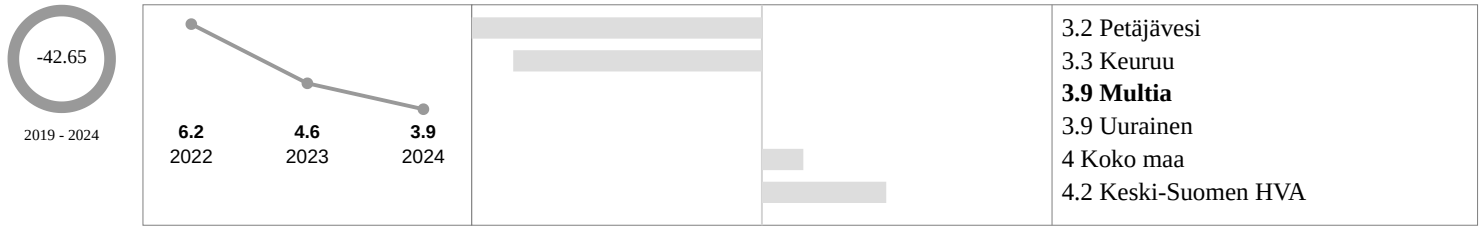
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

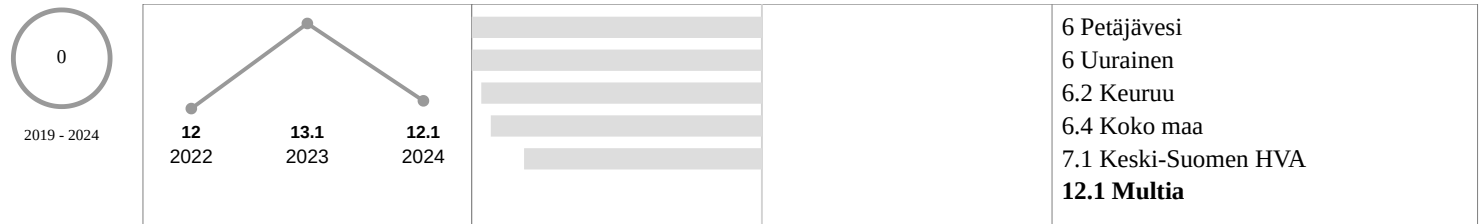
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

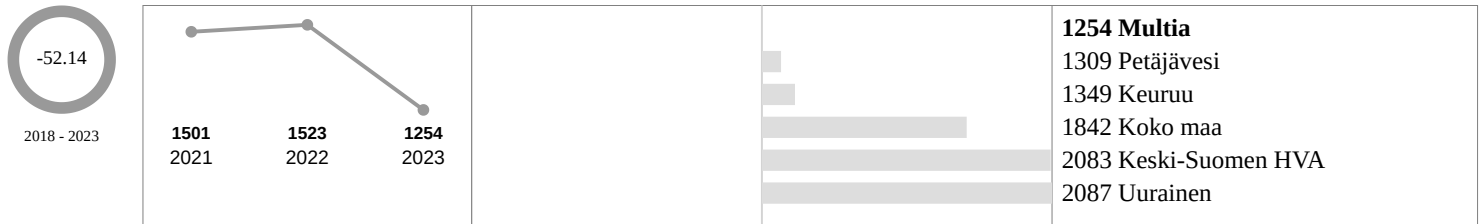
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

lääkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä

IKÄIHMISET - Yhteenveto

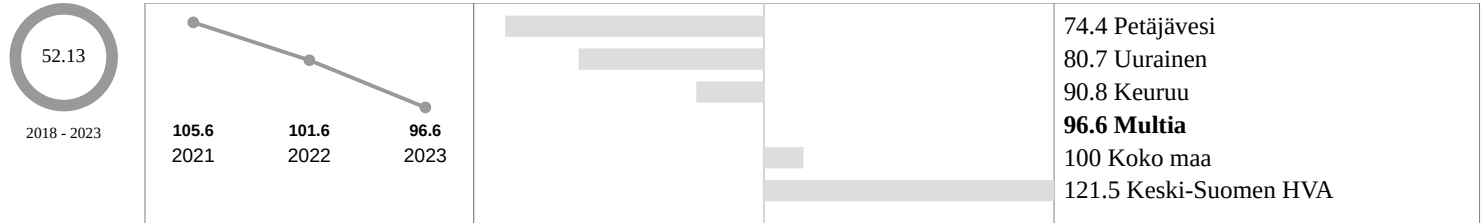
Multiaassa ikäihmisten tilanne poikkeaa verrokkikunnista erityisesti palvelurakenteen osalta: ikääntyneillä on keskimääräistä enemmän pitkäaikaissairauksia, mutta tapaturmien vuoksi sairaalahoitoa tarvitsevien osuus on verrokkien tasolla. 75 vuotta täyttäneet asuvat selvästi harvemmin kotona kuin muualla Keski-Suomessa ja koko maassa, ja tehostetun palveluasumisen osuus on poikkeuksellisen korkea. Samanaikaisesti omaishoidon tuen piirissä olevien osuus on vähentynyt voimakkaasti ja jää alle verrokkien tason, mikä heikentää kotona asumisen edellytyksiä ja ohjaa raskaampiin palveluihin. Yksinasuvien ikäihmisten osuus on kuitenkin verrokkeja pienempi ja laskeva, mikä on Multian vahvuus. Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit ovat selvästi vähäisempiä kuin verrokkeilla, mikä voi osin liittyä palveluasumisen suureen rooliin mutta edellyttää seurantaan hoitoon pääsyn näkökulmasta. Kokonaisuutena Multian ikäihmisten palvelut painottuvat verrokkeja vahvemmin raskaaseen hoivaan, kun taas kotona asumista tukevat kevyemmät ratkaisut ovat heikommassa asemassa.

KAIKKI IKÄRYHMÄT

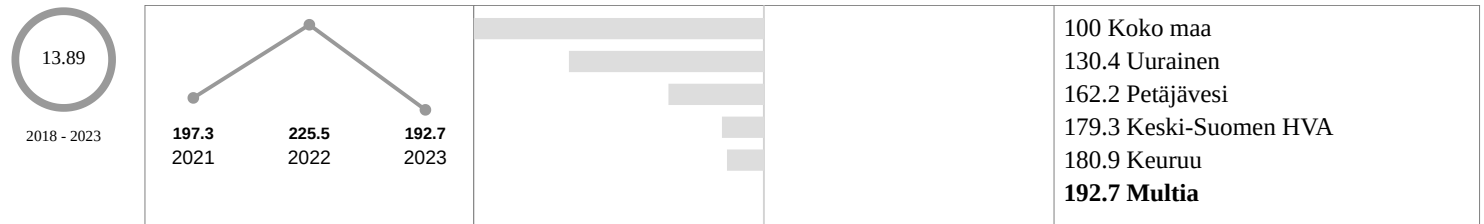
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

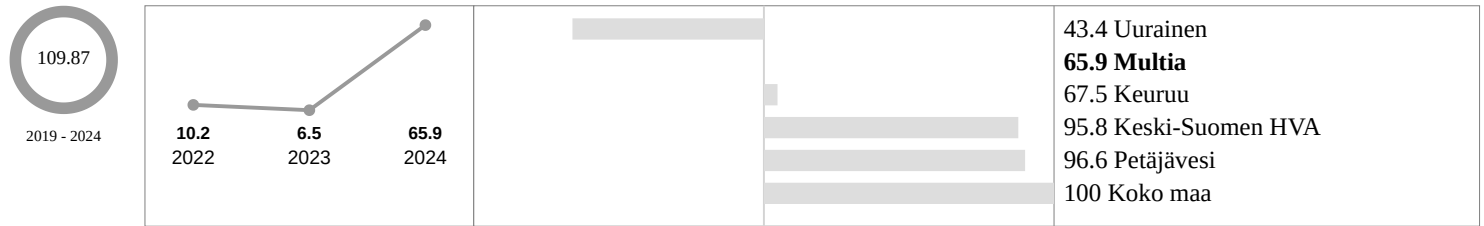
Perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon potilaiden hoitopäivien ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi

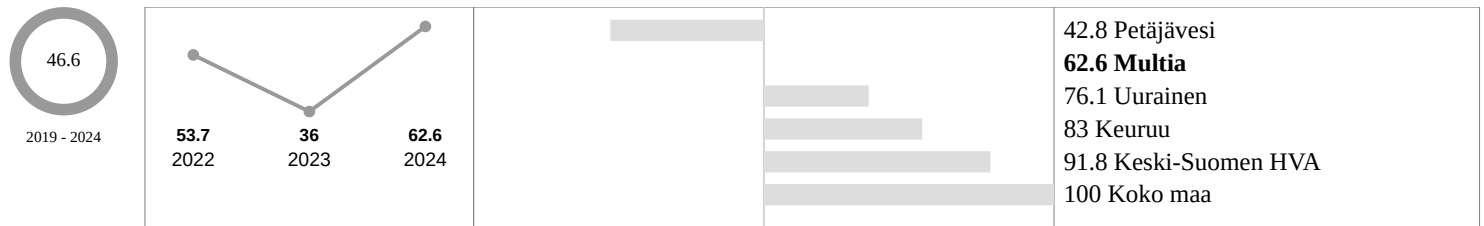
Perusterveydenhuollon vuodeosastohoidon potilaiden hoitajaksojen ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi

Psykiatrian laitoshoidon potilaiden hoitopäivien ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi

Psykiatrian laitoshoidon potilaiden hoitajaksojen ikä- ja sukupuolivakioitu indeksi

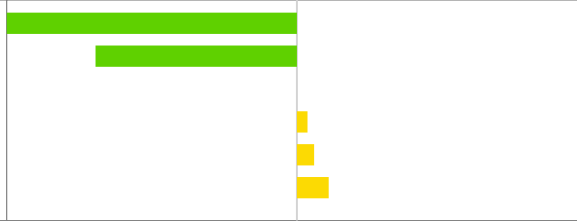
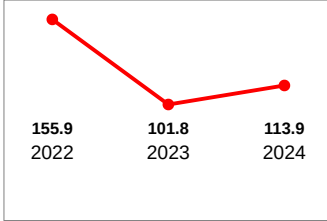
Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

Sairauspäivärahaa saaneet 16 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

2019 - 2024

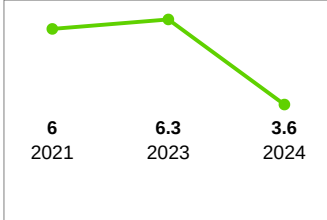
92 Koko maa
98.7 Keski-Suomen HVA
113.9 Multia
114.7 Urainen
115.2 Keuruu
116.3 Petäjävesi

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

2020 - 2024

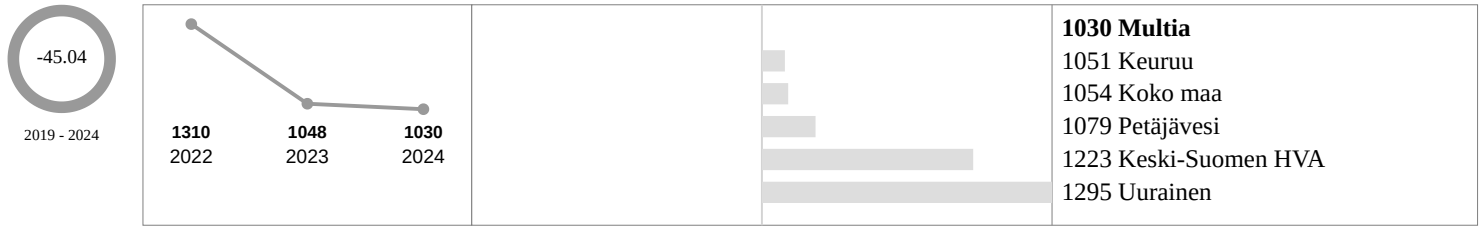

2.2 Urainen
3.6 Multia
4.2 Petäjävesi
6.1 Keuruu
8.1 Koko maa
8.3 Keski-Suomen HVA

Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

2.1 Liikunta- ja kulttuuripalvelut

Multialla on historiassa ollut kokoisekseen kunnaksi aktiivinen liikunta- ja kulttuuritapahtumien järjestäjä. Multian kesä-tapahtumasarja sekä taidenäyttelyt, toripäivä sekä Ajokauden päättäjäiset elokuussa tuottavat erilaisia kulttuuriesityksiä kuntalaisten ja matkailijoiden nähtäviksi. Talvella Keuruu-Multia -laturetki on maakunnallisesti merkittävä liikuntatapahtuma, mutta sen toteutuminen on aina lumitilanteesta riippuvainen. Maaliskuussa 2025 laturetki jäi hiihtämättä.

Kulttuuritalo Ahjola toimi vuosina 2023–2025 kulttuurihyvinvoinnin edistäjänä Multiassa. Toiminta perustui osallistavuuteen, saavutettavuuteen ja yhteisöllisyyteen, ja se tarjosi kuntalaisille monipuolisia mahdollisuuksia osallistua taide- ja kulttuuritoimintaan matalalla kynnyksellä. Kunnan taloudellinen tilanne ei kuitenkaan mahdollistanut hankkeen jatkoa, ja tämä tilanne kuin myös aktiivisten kulttuuri- ja liikuntatoimijoiden vähyys asettavat haasteita kunnan kulttuuri- ja liikuntatoiminnan vaikuttavuudelle jatkossa.

KIRJASTOTOIMI

Kirjastotoimi keskittyy lakisääteisten palvelujen järjestämiseen, lukemisen edistämiseen ja digipalvelujen kehittämiseen. Kirjastossa tarjotaan kirjavinkkauksia, satutunteja ja lukudiplomeja, ja omatoimiaika mahdollistaa kirjaston käytön laajasti. Kirjaston kävijä- ja lainamäärät ovat olleet merkittävä osa kunnan kulttuuripalveluja ja osoittavat kirjaston roolin lukemisen edistäjänä. Kirjastotoimi tukee koko kunnan sivistystä ja hyvinvointia tarjoamalla monipuolisia palveluja, jotka tavoittavat eri ikäryhmät.

KIRJASTO

Multian kunnankirjasto on kuntalaisten uudistuva tietopalvelukeskus, joka luo edellytykset hyvään yleissivistykseen, tiedonhakuun ja virkistykseen. Multian kunnankirjasto kuuluu KESKI-kirjastoihin.

Lainattavana on kirjoja, lehtiä, elokuvia, sarjakuvia, musiikkia, äänikirjoja, lautapelejä, liikuntavälineitä, ompelukone sekä ukulele. Kirjaston Pertti Kivelä-kokoelmassa on n. 400 science fiction ja fantasia-aiheista kirjaa. Asiakaskäytössä on neljä tietokonetta, joista kaksi on sijoitettu monitoimitilan etätyöskentelypisteisiin. Etätyöskentelyä varten koneet ovat varattavissa kirjaston henkilökunnan kautta. Monitoimitilaa voi varata esim. kokouksiin ja luentojen pitämiseen.

Multian kunnankirjasto on myös ns. omatoimikirjasto eli asiakas pääsee sisälle kirjastoon oman aikataulunsa mukaisesti omalla kirjastokortillaan.

KULTTUURITALO AHJOLA

Keskeiset toiminnot ja sisällöt

Ahjolan toiminta sisälsi muun muassa:

- Taidetyöpajoja (esim. sarjakuva, kirjoittaminen, biisinteko, hip hop -tanssi, graffiti, sanataide, maalaus)
- Konsertteja ja musiikkitapahtumia (nuorten musikaalikonsertti, elokuvamusiikin konsertti, tarinakonsertti)
- Elokuvatoimintaa yhteistyössä Keski-Suomen elokuvakeskuksen kanssa (Kino Metso -illat ja Kaurismäki-festivaali)
- Yhteisötapahtumia (linturetki, yhteisöpäivä, ruokailuja, joulujuhla, yhteislaulua)
- Keskustelutilaisuuksia ja paneeleja kulttuurihyvinvoinnin teemoista

Vaikuttavuus ja osallistujamäärät

Toiminnan aikana (1,5 vuotta) järjestettiin yhteensä 35 tapahtumaa, joihin osallistui noin 1500 henkilöä joko tekijänä tai yleisönä. Osallistujamäärät vaihtelivat tapahtumakohtaisesti, mutta jokainen tilaisuus koettiin osallistujien näkökulmasta merkitykselliseksi. Esimerkiksi 7 osallistujaa biisintekopajassa tai 100 katsojaa lastenelokuvissa ovat Multian mittakaavassa huomattavia lukuja.

Kulttuuripalveluiden asema ja kehittämistarpeet

Ahjola-hanke nosti esiin tarpeen vahvistaa kulttuuripalveluiden asemaa kunnallisessa päätöksenteossa ja strategiatyössä. Kulttuuri tulee nähdä osana kunnan lakisääteistä sivistystehtävää ja perus- ja lähipalveluna, joka tukee kuntalaisten hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Hankkeen kokemusten perusteella esiin nousivat seuraavat kehittämistarpeet:

- Kulttuurihallinnon osaamisen ja resurssien vahvistaminen
- Kulttuuripalveluiden suunnitelmallisuuden ja jatkuvuuden turvaaminen
- Kulttuurisen nuorisotyön ja nonformaalin oppimisen tunnistaminen ja tukeminen
- Kulttuurihyvinvoinnin huomioiminen osana kunnan hyvinvointityötä ja strategista suunnittelua
- Tutkimusperusteisuus ja yhteiskunnallinen merkitys

Ahjolan toiminta pohjautui lakiin kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019) ja sen tavoitteisiin tukea luovaa ilmaisua, yhdenvertaista osallistumista, hyvinvointia ja elinvoimaa. Toiminta on ollut erityisen arvokasta harvaan asutulla maaseudulla, jossa kulttuuripalveluiden saavutettavuus on usein rajallista. Taidelähtöinen toiminta on tarjonnut mahdollisuuksia yhteisöllisyyteen, identiteetin rakentumiseen ja mielenterveyden tukemiseen eri ikäryhmissä.

LIIKUNTATOIMI

Liikuntatoimen painopisteenä on liikuntapaikkojen ylläpito, liikuntaneuvonta ja soveltavan liikunnan ryhmien ohjaus eri ikäryhmille. Toimintaan kuuluu muun muassa nuorten kuntosalikerhot, lasten motoriikkaryhmät sekä työikäisten ja ikäihmisten liikuntaryhmät. Ikäihmisten ryhmä on ollut aktiivisin, ja siinä on ollut

parhaimmillaan 15 osallistujaa. Liikuntatoimi pyrkii vastaamaan liikkumattomuuden haasteisiin tarjoamalla matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia ja yksilöllistä ohjausta, mikä tukee kunnan asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä.

4H -YHDISTYS

Multian 4H-yhdistyksessä keskitytään nuorten työllisyydessä Yrittäjyyskasvatukseen. Yrittäjyyskasvatukseen kuuluu 4H-yrityskoulutus sekä nuoren perustaman yrityksen tukemista ja ohjaamista. Nuorten kesätyöllistyminen on myös osa 4H:n toimintaa, olennainen osa on Ajokortti työelämään-koulutus 8-9-luokkalaisille.

4H:ssa on myös kerhotoimintaa alakouluikäisille lapsille, virikeohjausta yhteistyössä eri työpaikkojen kanssa sekä 4H pyrkii olemaan kaikenlaisissa tapahtumissa mukana.

MULTIANTS

MultiAnts on vuonna 1997 perustettu urheiluseura, jonka lajikirjoon kuuluvat mm. jalkapallo, salibandy ja futsal.

MULTIAN JYSKE

Multian Jyske perustettiin vuonna 1919. Seuralla on jäseniä hieman alle 100.

Yleisurheilu, frisbeegolf ja perinneurheilu ovat virallisia seuran lajeja. Lisäksi harrastetasolla lajeja ovat lentopallo, hiihto, koripallo, pesäpallo, tennis, sulkapallo ja kuntourheilu. Myös jääkiekko, pöytätennis, suunnistus, pyöräily, ammunta ja painonnosto ovat olleet seuran ohjelmistossa joinakin vuosina.

MULTIAN NAISVOIMISTELIJAT

Multian Naisvoimistelijat on monipuolista kuntoliikuntaa järjestävä seura. Seuran lajitarjonnassa on mm. kuntosalitoimintaa, zumbaa, lasten jumppaa ja kahvakuulaliikuntaa.

KANSALAIPOISTO

Keuruun kansalaisopisto toimii Keuruun kaupungin sekä Multian ja Petäjäveden kuntien alueella. Opisto tarjoaa vapaana sivistystyönä järjestettyjen kurssien lisäksi lähinnä lapsille ja nuorille tarkoitettua kuvataiteen perusopetusta.

MUSIIKKIOPISTO

Läntisen Keski-Suomen musiikkiopisto on Keuruun kaupungin ylläpitämä taiteen perusopetuslain mukaista tavoitteellista musiikinopetusta antava oppilaitos, jossa voivat opiskella noin 6 - 20-vuotiaat lapset ja nuoret. Musiikkileikkikoulussa voi opiskella myös alle kouluikäisenä. Yli 20-vuotiaat aikuiset voivat hakea opiskelemaan musiikkiopiston Avoimelle osastolle.

Keuruun lisäksi musiikkiopiston toimialueeseen kuuluvat Multia ja Petäjävesi.

2.2 Ravitsemus

[Hyvinvointia ravitsemuksella \(https://www.hyvaks.fi/uutiset/maakunnallinen-ravitsemussuunnitelma-hyvinvointia-ravitsemuksella-valmistui-kayttoon\)](https://www.hyvaks.fi/uutiset/maakunnallinen-ravitsemussuunnitelma-hyvinvointia-ravitsemuksella-valmistui-kayttoon)

Maakunnallinen ravitsemussuunnitelma "Hyvinvointia ravitsemuksella" valmistui käyttöön huhtikuussa 2023. Siinä on omat kappaleensa ikääntyneille, lapsille&lapsiperheille, nuorille ja työikäisille.

Ravitsemussuunnitelman tavoitteena on edistää hyvinvointia tukevan ruokailun toteutumista Keski-Suomessa, mikä edellyttää yhteistyötä kuntien, hyvinvointialueen ja eri toimijoiden välillä.

Ravitsemussuunnitelman valmistelusta vastasivat Keski-Suomen alueellinen ravitsemustyöryhmän puheenjohtaja Kati Laine-Rissanen, varapuheenjohtaja Heli Lehtinen ja sihteeri Eeva Nykänen.

Suunnitelman visio on, että ruokailu arjessa tukee hyvinvointia, toimintakykyä ja terveyttä. Vision saavuttamiseksi suunnitelmaan on nostettu kuusi tunnistettua tavoitetta.

Tunnistettut tavoitteet

1. Nimetään ravitsemusterveyden edistämisen vastuutaho.
2. Kannustetaan yhdessä syömiseen ja kehitetään palveluita yhteisten ruokailuhetkien tai ruoanlaiton toteutumiseksi.
3. Tuetaan monipuolisen, maistuvan, maksuttoman tai edullisen ja ravitsemussuosituksia täyttävän lämpimän aterian toteutumista jokaisena päivänä.
4. Huolehditaan, että ruoka- ja ravitsemusviestintä on saavutettavaa, myönteistä ja hyvinvointia tukevaa. Tarjotaan luotettavaa ja käytännönläheistä tietoa ravitsemuksesta.
5. Tarjotaan käytännönläheistä ohjausta ja tukea hyvinvointia edistävän ruokailun toteutumiseksi.
6. Toteutetaan ravitsemusohjausta vaikuttavilla menetelmillä osana elämäntapaohjausta ja hoitoa.

Ravitsemussuunnitelma on työkalu kunnan oman ravitsemussuunnitelman tekemiseksi yhdessä eri toimijoiden kanssa. Ravitsemussuunnitelma on osa alueellista hyvinvointisuunnitelmaa, ja se liitetäänkin osaksi kuntien hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa.

Miten käynnistää työ ravitsemussuunnitelman käyttöön ottamiseksi?

Tarkistuslista suunnitelman käyttöön ottamiseksi

- Kuntaan on nimetty vastuutaho kuntalaisten hyvän ravitsemuksen edistämiseksi
- Kunnassa on nimetty aktiivinen ravitsemustyöryhmä, ruokakasvatustyöryhmä tai vastaava, jossa on edustajat eri hallinnonaloilta sekä edustajat tarvittavilta yhteistyökumppaneilta
- Kunnan hyvinvointisuunnitelmassa on huomioitu kuntalaisten hyvän ravitsemuksen edistäminen
- Toiminnan suunnittelu perustuu indikaattoritietoon sekä paikalliseen kokemustietoon kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista
- Kunnassa tunnistetaan olemassa olevia strategioita, ohjelmia, verkostoja, hankkeita, työryhmiä ja viestintää, joissa on mahdollista viedä eteenpäin kuntalaisten hyvää ravitsemusta

Multian kunta on yhdessä Keuruun ja Petäjäveden kanssa järjestänyt syksyllä 2023 ravitsemustyöpajoja ravitsemussuunnitelman käyttöön ottamisen vahvistamiseksi sekä yhteistyön parantamiseksi ravitsemusasioista vastaavien ja ikäihmisten, lasten sekä nuorten kanssa työskentelevien kanssa.

KEURUSSEUDUN ATERIA- JA TUKIPALVELUT

Keuruu, Multia ja Petäjävesi perustivat vuoden 2022 lopulla Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa yhteisen yhtiön tuottamaan kaikissa kolmessa kunnassa sote-uudistuksen toteuduttua kuntien vastuulle jäävät ateriapalvelut. Tämä yhtiö on vastuussa kaikkien koulujen, päiväkotien ja palvelukotien ateriapalveluista ja on näin ollen tärkeä yhteistyökumppani hyvinvointiin liittyvissä ravitsemusasioissa. Multia irtisanoutui palvelusopimuksesta Kateria Oyn kanssa loppuvuodesta, ja ateriapalvelut järjestetään kesäkuusta 2026 alkaen muuta kautta.

2.3 Arjen turvallisuus

Arjen turvallisuus on yksi kolmesta hyvinvointialueen strategian pääteemoista.

[Päätöksiä turvallisuudesta: Turvallisuus osaksi kunnan sähköistä hyvinvointikertomusta](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78987/Turvallisuus%20osaksi%20s%c3%a4hk%c3%b6ist%c3%a4%20hyvinvointikertomusta.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

(<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78987/Turvallisuus%20osaksi%20s%c3%a4hk%c3%b6ist%c3%a4%20hyvinvointikertomusta.pdf?sequence=1&isAllowed=y>)

Arjen turvallisuus on keskeinen osa asukkaiden hyvinvointia ja laadukasta arkea myös Multian kunnassa. Keski-Suomen hyvinvointialueen HYTE-linjauksissa arjen turvallisuutta tarkastellaan laaja-alaisesti sekä fyysisen että kokemuksellisen turvallisuuden näkökulmista, kuten kaatumis- ja tapaturmariskien vähentämisen, liikkumisen sujuvuuden, kaltoinkohtelun ehkäisyn ja palvelujen saavutettavuuden kautta. Arjen turvallisuuden edistäminen kytkeytyy osaksi ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä, jossa kunta yhdessä hyvinvointialueen, järjestöjen ja muiden kumppaneiden kanssa kehittää toimia, jotka tukevat asukkaiden jokapäiväistä turvallisuuden kokemusta ja toimintakykyä. Painopisteenä on luoda toimintaympäristöjä ja palveluja, jotka ehkäisevät riskejä, vahvistavat turvallisuutta myös kotona ja yhteisöissä sekä edistävät asukkaiden mahdollisuutta elää turvallista ja osallisuutta tukevaa elämää kaikissa ikäryhmissä. (Keski-Suomen hyvinvointialue)

Keski-Suomen omaa turvallisuussuunnitelmaa päivitetään juuri, ja se tulee voimaan vuonna 2024. Aiempi turvallisuussuunnitelma on luettavissa täältä.

[Keski-Suomen turvallisuussuunnitelma 2021-2023 \(https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/2021/09/keski_suomen_maakunnallinen_turvallisuussuunnitelma_2021_2023a.pdf\)](https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/2021/09/keski_suomen_maakunnallinen_turvallisuussuunnitelma_2021_2023a.pdf)

Multialla on käytössä kunnan valmiussuunnitelma, jota on päivitetty viimeksi vuonna 2020. Dokumentti ei ole julkinen.

Vanhusneuvoston aloitteet ikääntyneiden asumisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi

Multian kunnan vanhusneuvosto on tehnyt aloitteita, jotka korostavat ikääntyneiden asumisen turvallisuuden, esteettömyyden ja yhteisöllisyyden merkitystä.

Syyskuussa 2023 jätetyssä aloitteessa tuotiin esiin huoli kotona asuvien ikäihmisten asumisturvallisuudesta. Aloitteessa esitetään, että Keski-Suomen hyvinvointialue ottaisi käyttöön moniammatilliset henkilöturvallisuuskäynnit yli 65-vuotiaille. Käynneillä arvioitaisiin kotien paloturvallisuutta, esteettömyyttä ja asukkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä ohjattaisiin tarvittavien palveluiden piiriin. Tavoitteena on ennaltaehkäistä tapaturmia, kuten kaatumisia ja tulipaloja, sekä tukea ikäihmisten kotona asumista mahdollisimman pitkään.

Marraskuussa 2024 tehdyssä aloitteessa esitetään uusien senioritalojen rakentamista Multialle ja Petäjävedelle. Aloite perustuu ikäihmisten asumiskyselyyn, jonka mukaan kiinnostus yhteisölliseen asumiseen on merkittävää. Senioritalojen suunnittelussa tulisi huomioida esteettömyys, turvallisuus, yhteisöllisyys, palveluiden läheisyys sekä kohtuulliset kustannukset. Tavoitteena on tarjota ikäihmisille turvallisia ja heidän tarpeitaan vastaavia asumisratkaisuja, vähentää yksinäisyyttä ja tukea itsenäistä arkea.

Aloitteet tukevat kunnan strategisia tavoitteita edistää ikäystävällistä elinympäristöä, ennaltaehkäistä hyvinvointiongelmia sekä vahvistaa ikääntyneiden osallisuutta ja turvallista asumista.

2.4 Osallisuus ja järjestöyhteistyö

[Osallisuusohjelma \(https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fhyvaks-julkaisu.tweb.fi%2Fktwebscr%2Ffileshow%3Fdoctype%3D3%26docid%3D11167%26version%3D1&wdOrigin=BROWSELINK\)](https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fhyvaks-julkaisu.tweb.fi%2Fktwebscr%2Ffileshow%3Fdoctype%3D3%26docid%3D11167%26version%3D1&wdOrigin=BROWSELINK)

Keski-Suomen hyvinvointialueella oli vuosille 2023-2025 suunnattu osallisuusohjelma. Osallisuusohjelma määrittäi Keski-Suomen hyvinvointialueen osallisuuden tavoitteet, toimintatavat, yhdyspinnat ja yhteistyön sekä kehittämisen painopisteet. Hyvinvointialueen toimivan osallisuuden kautta alueen demokratia vahvistuu ja keskisuomalaiset voivat vaikuttaa palvelujensa toimintaan ja kehittämiseen sekä lähialueensa asioihin.

Järjestöt ovat tärkeä osa Multiaista hyvinvointia. Liikuntaseurojen lisäksi aktiivisia toimijoita Multian kuntalaisten hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden ovat mm. Multian Moottorikerho, jonka vastuulla on esimerkiksi elokuun lopussa järjestettävä Ajokauden päättäjaiset -tapahtuma. Myös eläkejärjestöt ovat tärkeitä kohderyhmälleen. Eläkeliiton Multian yhdistys ry järjestää jäsenilleen kokoontumisia ja erilaista toimintaa

ympäri vuoden. Aiemmin aktiiviset kyläyhdistykset kärsivät tänä päivänä toimijoiden pulasta, ja toiminta on entiseen verrattuna satunnaisempaa. Kuitenkin esimerkiksi Nikaran ja Sahrajärven kyläyhdistykset ovat vuosina 2024-2025 aktivoituneet. Kerran vuodessa Multian kunta on vuosittain järjestänyt järjestöillan yhdistyksille, jotta yhteistyö ja mahdollisuus tukea yhdistysten toimintaa konkreettisesti toteutuisivat.

Alkaneella valtuustokaudella 2025-2029 on tärkeää lisätä osallisuuden kokemusta. Kunta voi vahvistaa kuntalaisten osallisuuden kokemusta luomalla matalan kynnyksen mahdollisuuksia vaikuttaa arjen asioihin. Kehittämällä avoimia ja saavutettavia kohtaamispaikkoja sekä ottamalla kuntalaiset mukaan palvelujen ja elinympäristön suunnitteluun jo varhaisessa vaiheessa. Osallisuutta edistetään yhdenvertaisesti eri ikä- ja väestöryhmille selkeän ja kutsuvan viestinnän, monikanavaisten osallistumismahdollisuuksien sekä toimivan palautekäytännön (esimerkiksi kuntalaiskyselyt tai osallistuva budjetointi) avulla, jossa kuntalaisille viestitään myös palautteen vaikutuksista. Lisäksi kunta tukee aktiivisesti yhdistys- ja vapaaehtoistoimintaa sekä asukaslähtöisiä aloitteita osana yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin pitkäjänteistä vahvistamista.

Multian kunnan vanhusneuvosto on tehnyt

2.5 Ennaltaehkäisevä päihde- ja lähisuhdeväkivalta

Multialla ei ole käytössä erillistä ehkäisevän päihdetyön tai lähisuhdeväkivaltaisuuden suunnitelmaa.

Vuonna 2025 tehtiin Sinervän koulun ja Ehyt ry:n yhteinen kumppanuussopimus (mukana myös Petäjävesi, Keuruu, Uurainen) ehkäisevän päihdetyön sisältöjen tuomiseksi Sinevän koulun oppilaille, opettajille ja vanhemmille.

Ehyt ry:n kumppanuussopimus kunnille ja oppilaitoksille on yhteistyösopimus, jonka kautta kunta tai muu alueellinen toimija sitoutuu rahoittamaan EHYT ry:n tarjoamaa ehkäisevää päihde- ja pelikasvatustoimintaa kouluissa ja oppilaitoksissa. Sopimus tehdään vuodeksi kerrallaan, ja sen avulla oppilaitokset voivat saada maksuttomia päihdekasvatusoppitunteja, vanhempainiltoja sekä henkilöstölle suunnattuja infoja ja koulutuksia, jotka tukevat opetussuunnitelmaa sekä oppilashuoltoa. Kumppanuus vahvistaa kunnan ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä nuorten parissa, edistää turvallisempaa koulu- ja oppilaitosyhteisön päihde- ja pelikulutturia sekä tarjoaa faktatietoa ja tukea hyvinvoinnin seurantaan. EHYT:n toiminta keskittyy ennaltaehkäisemään lasten ja nuorten päihde- ja digihaittoja sekä tukemaan kasvatusalan ammattilaisten ja vanhempien työtä.

3 Kuntalaiskyselyt

Kuntalaiskysely 2025

Multian kunnan asukkaille järjestettiin toukokuussa 2025 hyvinvointikysely. Kyselyn tavoitteena oli saada lisätietoa Multialla asuvien kuntalaisten koetusta hyvinvoinnista, taloudesta, asumismuodosta ja konkreettisia ehdotuksia hyvinvoinnin parantamiseksi Multialla. Kysely on tarkoitus toteuttaa joka toinen vuosi, jolloin saadaan myös vertailukohtaa esimerkiksi hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden arvioinnin tueksi.

Kysely toteutettiin sekä verkkototeutuksena että paperisena kyselynä, jota pystyi täyttämään kirjastolla ja senioritapahtumissa. Kyselyyn vastasi 126 henkilöä.

Kysely jakautui kahdeksaan (8) osa-alueeseen:

- 1) Osallistujat, ikä & sukupuoli
- 2) Asuminen ja siviilisäätty
- 3) Psykkinen hyvinvointi

Multialaisten psykkinen terveys on keskimäärin hyvässä kunnossa ja tyytyväisyys elämänlaatuun on hyvä-3,98/5. Kyselyyn vastanneista harva koki suoranaista yksinäisyyttä. Multialla haasteina korostuvat sosiaalinen eristäytyminen, palveluiden saavutettavuuden ongelmat, sekä taloudellinen ja ajallinen kuormitus. Myös terveyteen ja jaksamiseen liittyvät haasteet vaikuttavat elämänlaatuun.

- 4) Liikunta, syöminen, uni

Liikunnan harrastamisen tiheydessä näkyi paljon yksilöllistä vaihtelua, vaikka kokonaisarvosana on kohtuullinen (3,50/5). Sama ilmiö oli näkyvissä myös oman fyysisen terveyden arvioimisessa (3,30/5). Osa harrastaa liikuntaa hyvinkin aktiivisesti ja osa ei juuri lainkaan. Liikkumattomuuden taustalla on terveydellisiä esteitä, ajan ja energian puutetta sekä motivaation haasteita. Myös sosiaalinen ulottuvuus ja liikuntamahdollisuuksien saavutettavuus vaikuttavat. Osa kokee saavansa riittävästi liikuntaa arjen kautta, mutta monilla on tunne, että voisi liikkua enemmän – jos vain jaksaisi tai ehtisi.

Multialaiset syövät oman kokemuksensa mukaan varsin terveellisesti (3,67/5) ja suurin osa arvioi sen joko 3:n tai 4:n arviolla. Multialla ruokavalion haasteet liittyvät erityisesti motivaation puutteeseen, makeanhimoon ja arjen rytmiin. Useat kokevat, että terveellinen syöminen jää toissijaiseksi kiireen tai yksin syömisen vuoksi.

Suurta huolta herätti kuntalaisten arvio omasta nukkumisestaan. Peräti 52 % kertoi nukkuvansa alle 6 tuntia yössä. Minimissään kuuden tunnin yön et ovat lääkärin suositus aivoterveuden ja jaksamisen kannalta. Huonon unen taustalla korostuvat vastauksissa stressi, huolet ja fyysiset vaivat, mutta myös perhe-elämän kuormitus ja elämäntapatekijät. Useat vastaajat mainitsivat katkonaisen unen ja heräilyt, ja osa tunnisti selkeästi arkihaasteiden ja terveydentilan vaikutukset uneen.

5) Sosiaaliset suhteet

Multilaiset ovat pääosin tyytyväisiä sosiaalisiin suhteisiinsa (3,70/5) ja 89% tapaa perhettä tai ystäviä säännöllisesti. 68% tuntee kuuluvansa yhteisöön, 16% toisinaan. Kuitenkin yhteisöjen ulkopuolelle kokee jäävänsä 13% kyselyyn osallistuneista. Osallistumattomuuden taustalla korostuivat henkilökohtaiset valinnat, ajanpuute ja sopivan toiminnan puute, ei niinkään se, ettei yhteisöön olisi mahdollisuus mennä mukaan.

Kyselyn perusteella toistuvimmat ja suosituimmat harrastukset Multialla ovat: 1. Liikunta, 2. lukeminen, 3. käsityöt, elokuvat ja ulkoilu tasapistein.

6) Turvallisuus ja ympäristö

Kuntalaiset ovat hämmästyttävän tyytyväisiä asuinalueensa turvallisuuteen (4,44/5), mutta ympäristöä ei koeta viihtyisäksi (3,06/5). Samoin asuinalueiden palvelut ja infrastruktuuri kaipaavat kuitenkin kohentamista (3,06/5).

Kysyttäessä, että miten asuinalueesi turvallisuutta, palveluja, infrastruktuuria tai ympäristöä voisi mielestäsi parantaa, oli vastausten järjestys mainintojen määrän mukaan seuraava.

□ Keskeiset kehittämisteemat:
1. Julkinen liikenne ja postipalvelut
Toistuvia mainintoja bussiliikenteen puutteesta ja postipalveluiden heikentymisestä
Yhteyksiä toivotaan erityisesti Keuruulle ja Jyväskylään
2. Terveyspalvelut
Lääkäripalveluiden, hoitajien ja hammaslääkärin saatavuus koetaan heikoksi
Toiveita palveluiden säilyttämisestä ja palauttamisesta kunnalle
3. Tien ja liikenteen turvallisuus
Huonokuntoiset tiet, liukkauden torjunta, hidasteet ja liikenteen valvonta
Kevyen liikenteen väylien ja jalkakäytävien puute huolestuttaa erityisesti lasten turvallisuuden kannalta
4. Ympäristön siisteys ja viihtyisyys
Vanhoiden rakennusten purku, pusikoiden raivaus, valaistus ja istutukset
Keskustan yleisilmeen kohentaminen ja siivoustalkoot
5. Vapaa-ajan ja liikuntapaikat
Ulkoliikuntapaikkoja, kuntoportaita, koirapuisto, nuorille oleskelupaikkoja
Leikkipuistojen ja liikuntakenttien kunnostus
6. Yhteisöllisyys ja tapahtumat
Lisää yhteisiä tapahtumia ja paikkoja kohtaamiselle
Kulttuuritoiminnan ja paikallisten aktiviteettien kehittäminen

7) Kunnan palvelut

Multian liikuntapaikat ja -tapahtumat (3,51/5) kuin kulttuuripalvelut ja -tapahtumat (3,30/5) saavat kohtalaiset arvosanat.

Liikuntapalvelujen kehittämisessä painottuvat yhteisöllisyys, saavutettavuus ja monipuolisuus. Asukkaat arvostavat jo olemassa olevia mahdollisuuksia, mutta toivovat lisää tapahtumia, parempaa kunnossapitoa ja esteettömiä vaihtoehtoja. Erityisesti lasten, ikäihmisten ja syrjäkylien tarpeet nousevat esiin.

Multialla kulttuuripalvelujen kehittämisessä korostuvat tapahtumien monipuolistaminen, tilojen parempi hyödyntäminen, saavutettavuus ja kunnan aktiivinen rooli. Asukkaat arvostavat olemassa olevaa tarjontaa, mutta toivovat rohkeutta uudistua ja panostaa erityisesti kesäaikaan, yhteisöllisyyteen ja eri-ikäisten osallistumiseen.

8) Työ ja talous

53% kyselyyn vastanneista kokee työ- tai opiskeluelämän ainakin toisinaan kuormittavaksi ja 64% arvioi taloudellisen tilanteen aiheuttavan stressiä vähintään silloin tällöin. Hälyttäviä merkkejä taloustilanteen haastavuudesta ovat se, että 29% on pelännyt viimeisen 12 kk aikana, että ruoka loppuu ennen kuin on rahaa ostaa lisää. 28% on joutunut tinkimään lääkkeiden ostosta ja 29% on jättänyt käymättä lääkärissä rahapulan vuoksi. Nämä valinnat näkyvät ennen pitkää ihmisten terveystilassa, jos sairauksiin ei saada hoitoa riittävän ajoissa.

Koko hyvinvointikysely löytyy koontina täältä [Multia hyvinvointikysely 2025 koonti.pdf](#)

3.1 Kouluterveyskysely 2025

Kouluterveyskyselyn 2025 tulosten arviointi ja kehittämistarpeet

Multian perusopetus (4.–5. luokat ja 8.–9. luokat)

Lähtökohdat ja aineisto

Tämä arviointi perustuu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttaman Kouluterveyskyselyn 2025 tuloksiin Multian perusopetuksessa. Tarkastelu koskee perusopetuksen 4.–5. luokkia sekä 8.–9. luokkia, ja siinä hyödynnetään sekä oppilaitoskohtaisia tuloksia että vertailua valtakunnalliseen ja alueelliseen tasoon. Arvioinnin tarkoituksena on tunnistaa keskeiset vahvuudet, kehityssuunnat ja toimenpidetarpeet osana kunnan hyvinvointikertomusta.

Yleinen tilannekuva

Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella Multian perusopetuksessa on useita hyvinvointia tukevia rakenteellisia ja yhteisöllisiä tekijöitä. Oppilaat kokevat koulun pääosin turvalliseksi ympäristöksi, sosiaaliset suhteet ikätovereihin ovat vahvoja ja koulun arjen perusrakenteet, kuten kouluruokailu ja avun saatavuus, toimivat hyvin. Opettaja–oppilassuhteet näyttäytyvät kokonaisuutena myönteisinä.

Samanaikaisesti tulokset osoittavat koulunkäyntiin liittyvän myönteisyyden heikentymistä, erityisesti koulutyöhön liittyvän innostuksen ja merkityksellisyyden kokemuksen osalta. Tämä kehityssuunta on nähtävissä sekä ala- että yläkoulussa, mutta se korostuu selvästi yläkoulun oppilailla.

Etusivu

Vahvuudet ja kehityskohteet

Alueiden vertailu

Indikaattorien vertailu

Suodattimet

Valitse kouluaste ja alue alla olevista valikoista saadaksesi tulokset näkyviin

Kouluaste
Perusopetus 4. ja 5. lkAlue
Sinervän kouluSukupuoli
Yhteensä

Näytä

-
- Vahvuudet ja myönteinen muutos
-
-
- Kehityskohteet ja huolestuttava muutos

Vahvuudet ja myönteinen muutos

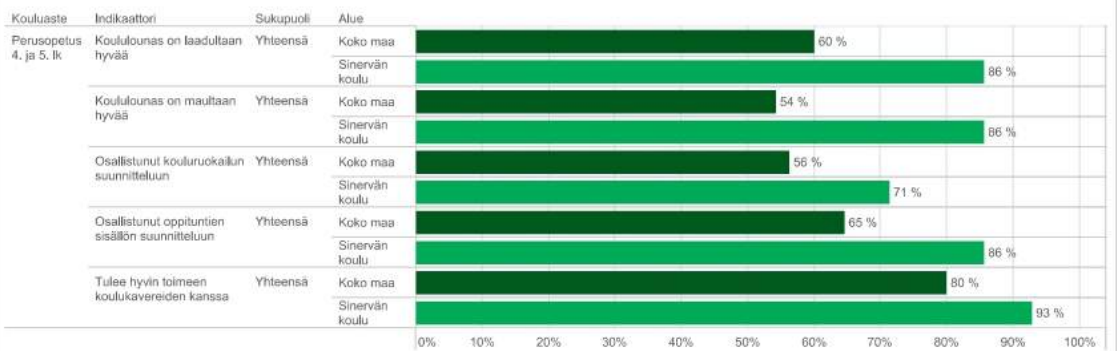

Sulje suodattimet

Info

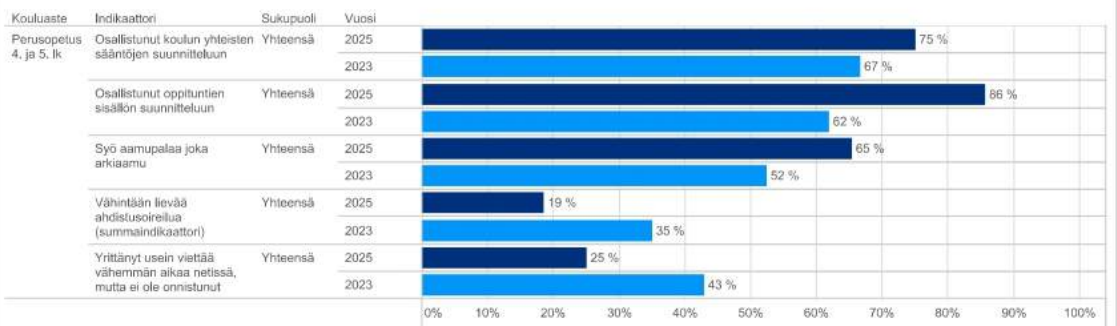
Vahvuudet suhteessa koko maan tulokseen, 2025

Alueen viisi positiviisinta tulosta suhteessa koko maan tulokseen.

Myönteinen muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen, Sinervän koulu

Alueen viisi positiviisinta tulosta suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen.

Terveystiedon ja hyvinvoinnin laitos

Etusivu

Vahvuudet ja kehityskohteet

Alueiden vertailu

Indikaattorien vertailu

Suodattimet

Vallitse kouluaste ja alue alla olevista valikoista saataksesi tulokset näkyviin Kouluaste
Perusopetus 4. ja 5. lkAlue
Sinervän kouluSukupuoli
Yhteensä

Näytä

 Vahvuudet ja myönteinen muutos
 Kehityskohteet ja huolestuttava muutos

Kehityskohteet ja huolestuttava muutos

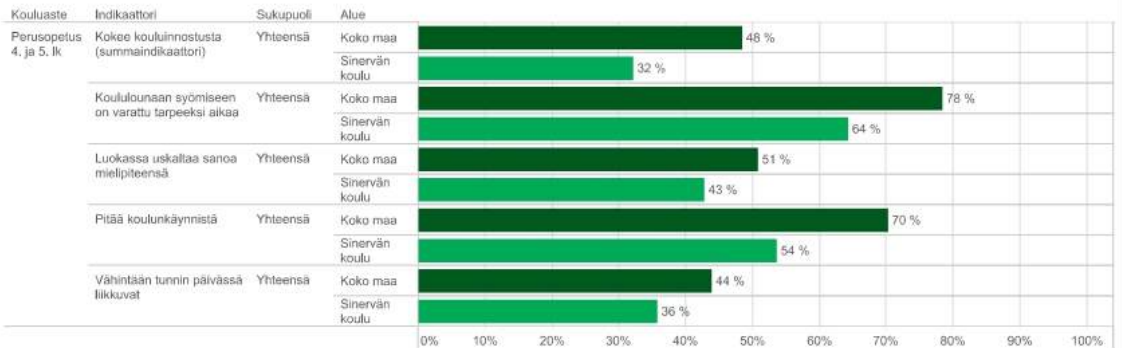

Sulje suodattimet

Info

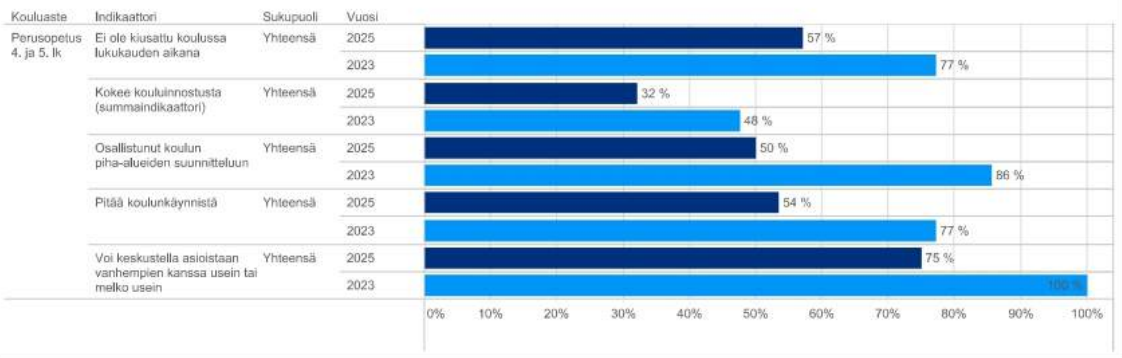
Kehityskohteet suhteessa koko maan tulokseen, 2025

Alueen viisi negatiivisinta tulosta suhteessa koko maan tulokseen.

Huolestuttava muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen, Sinervän koulu

Alueen viisi negatiivisinta tulosta suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

Alakoulu (4.–5. luokat)

Alakoulun oppilaiden tulokset kuvaavat pääosin hyvää hyvinvoinnin tilaa. Oppilaat kokevat kuuluvansa kouluyhteisöön, viihtyvät sosiaalisissa suhteissa ja kokevat koulun turvallisen. Osallisuus koulun toimintaan ja yhteisten asioiden suunnitteluun on monilla osa-alueilla valtakunnallista keskiarvoa korkeammalla tasolla. Koululounas on koettu hyväksi ja yhteisölliseksi asiaksi vaikka sen syömiseen ei aina olekaan riittävästi aikaa. Ainakaan valtakunnalliseen vertailuun nähden.

Tuloksissa on kuitenkin havaittavissa koulunkäyntiin liittyvän myönteisyyden laskua. Koulunkäynnistä pitäminen ja kouluinnostus ovat vähentyneet aiempiin mittausvuosiin verrattuna. Lisäksi osa oppilaita kokee, ettei oman mielipiteen esille tuominen luokkatilanteissa ole riittävän luontevaa tai vaikuttavaa. Myös

Alakoulun osalta kyse ei ole laaja-alaisesta hyvinvointiongelmasta, vaan varhaisista signaaleista, jotka viittaavat tarpeeseen vahvistaa oppimisen merkityksellisyyttä ja oppilaiden kokemusta osallisuuden vaikuttavuudesta.

Etusivu

Vahvuudet ja kehityskohteet

Alueiden vertailu

Indikaattorien vertailu

Suodattimet

Valitse kouluaste ja alue alla olevista valikoista saadaksesi tulokset näkyviin

Kouluaste
Perusopetus 8. ja 9. lk

Alue
Sinervän koulu

Sukupuoli
Yhteensä

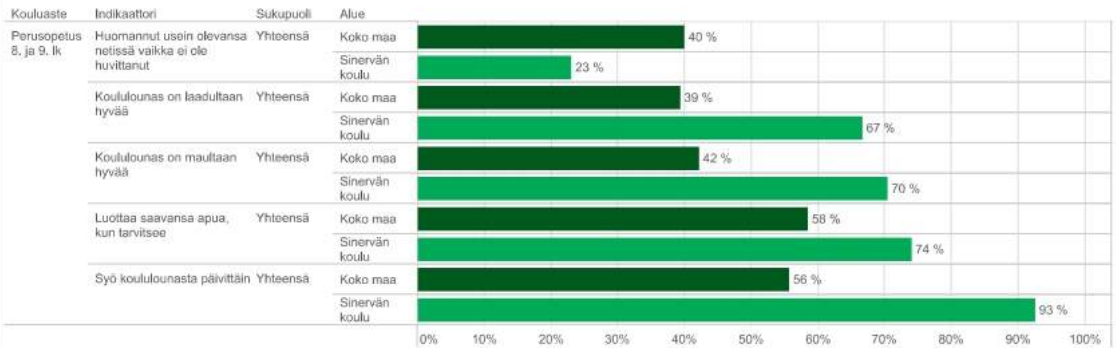
Näytä
 Vahvuudet ja myönteinen muutos
 Kehityskohteet ja huolestuttava muutos

Vahvuudet ja myönteinen muutos

Sulje suodattimet Info

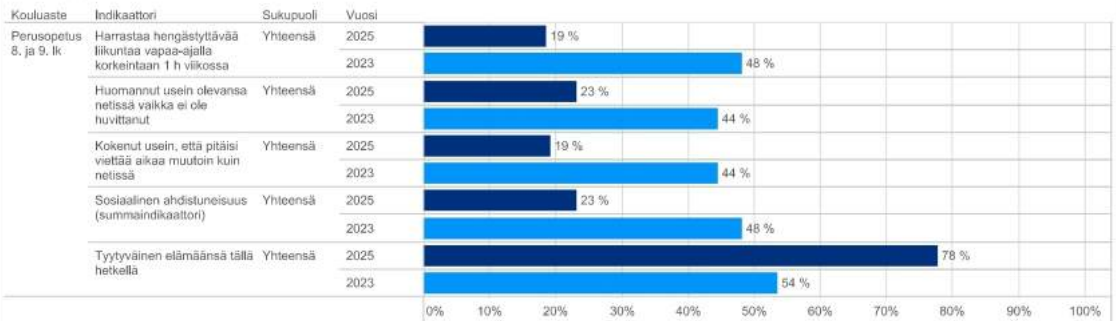
Vahvuudet suhteessa koko maan tulokseen, 2025

Alueen viisi positiivisinta tulosta suhteessa koko maan tulokseen.

Myönteinen muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen, Sinervän koulu

Alueen viisi positiivisinta tulosta suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

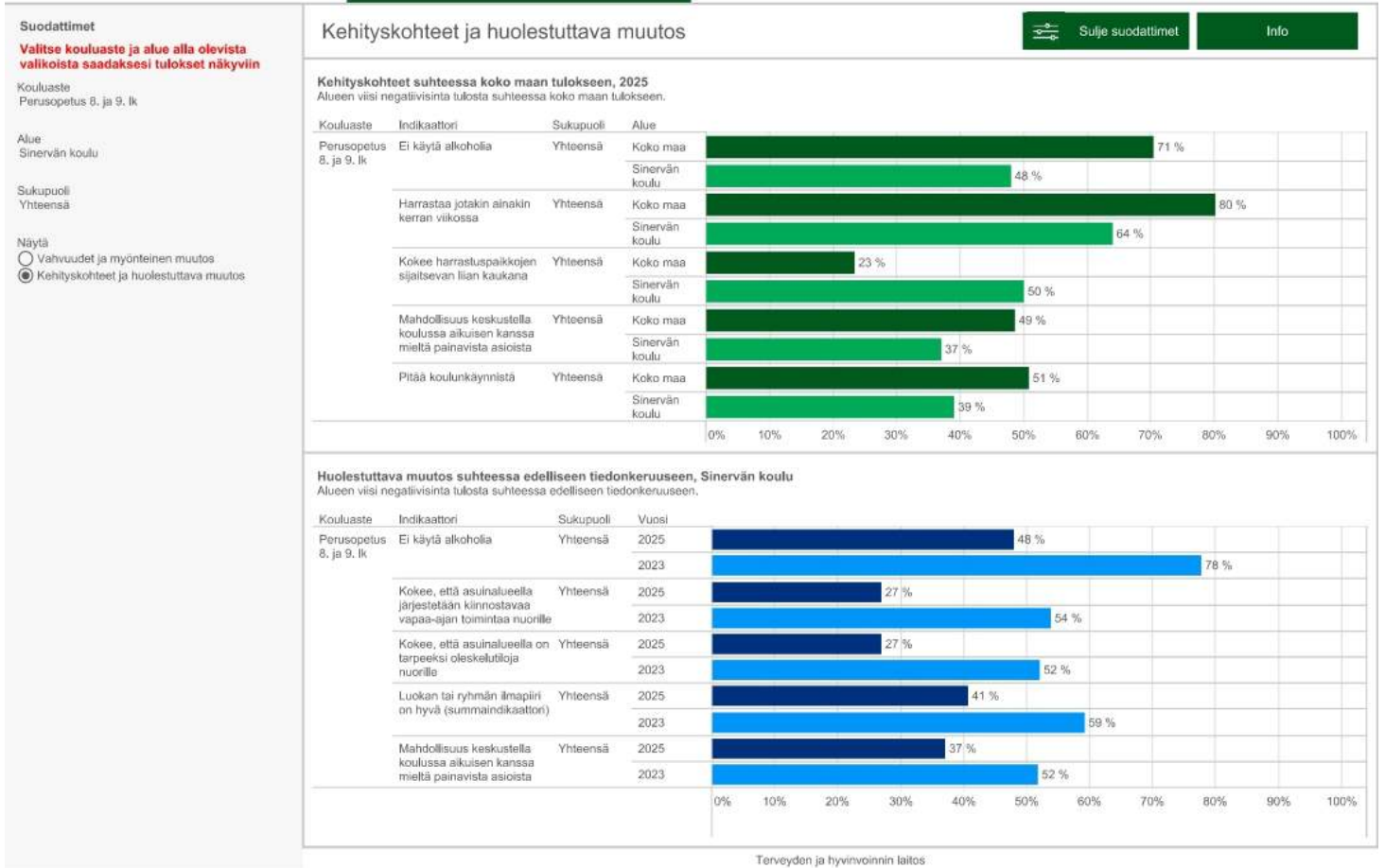

Etusivu

Vahvuudet ja kehityskohteet

Alueiden vertailu

Indikaattorien vertailu

Yläkoulu (8.–9. luokat)

Yläkoulun tuloksissa korostuvat koulutyöhön liittyvä kuormitus ja koulu-uupumuksen lisääntyminen. Koulunkäynnistä pitäminen ja kouluinnostus ovat selvästi valtakunnallista tasoa matalampia. Erityisesti työillä kuormittuneisuus ja uupumusoireet ovat yleisiä.

Vaikka oppilaat kokevat koulun edelleen pääosin turvalliseksi ja koulun perusrakenteet toimiviksi, koulun merkityksellisyys ja yhteys oppilaiden omaan elämään näyttävät heikentyneinä. Lisäksi oppilaiden kokemus mahdollisuuksistaan vaikuttaa koulun arkeen ja koulutyön suunnitteluun on vähäinen. Mahdollisuus keskustella aikuisen kanssa mieltä painavista asioista on heikentynyt edelliseen tiedonkeruuseen verrattuna. Myös päihdemyönteisyys on kasvussa.

Yläkoulun tulokset viittaavat tilanteeseen, jossa osa oppilaista suoriutuu koulutyöstä, mutta tekee sen kuormittuneena, mikä lisää riskiä koulukiinnittymisen heikkenemiseen ja hyvinvoinnin ongelmien kasautumiseen.

Yhteenvetävä arviointi

Kouluterveyskyselyn tulokset osoittavat, että Multian perusopetuksen keskeinen kehittämishaaste ei liity ensisijaisesti koulun turvallisuuteen tai sosiaalisiin suhteisiin, vaan koulutyön koettuun merkityksellisyyteen ja oppilaiden jaksamiseen. Alakoulussa kehityssuunta on vielä hallittavissa ennaltaehkäisevin toimin, kun taas yläkoulussa tarvitaan tavoitteellisia ja systemaattisia toimenpiteitä kuormituksen vähentämiseksi ja koulukiinnittymisen vahvistamiseksi.

Kehittämisen painopisteet ja toimenpidesuosituks

Lyhyellä aikavälillä kehittämistoimien painopisteen tulisi olla oppilaiden jaksamisen tukemisessa ja aikuiskontaktien vahvistamisessa, erityisesti yläkoulussa. Oppilaiden kokemusta kuulluksi tulemisesta ja osallisuuden vaikuttavuudesta on tarpeen vahvistaa vastaamalla palautteeseen näkyvästi ja johdonmukaisesti.

Keskpitkällä aikavälillä koulutyöhön on suositeltavaa lisätä pedagogisia ratkaisuja, jotka vahvistavat oppimisen merkityksellisyyttä, toiminnallisuutta ja oppilaiden vaikutusmahdollisuuksia. Tämä koskee erityisesti yläkoulua, mutta tukee myös alakoulun ennaltaehkäisevää työtä.

Pitkällä aikavälillä tavoitteena on vahvistaa koulukiinnittymistä ja ehkäistä uupumusta luomalla toimintamalli, jossa oppilaiden kuormitusta tunnistetaan ennakoivasti ja jossa koulu näyttäytyy oppilaille mielekkäänä ja tulevaisuuteen suuntaavana kasvuympäristönä.

4 Strategian painopisteet ja linjaukset

[Multian kuntastrategia 2026–2030](https://multia.fi/kunta/hallinto-ja-talous?download=159:kuntastrategia-2026-2030) (<https://multia.fi/kunta/hallinto-ja-talous?download=159:kuntastrategia-2026-2030>) ohjaa kunnan toimintaa ja päätöksentekoa koko valtuustokauden ajan. Strategian lähtökohtana on visio Erittymisen hyvä Multia – kunta, jossa kuntalaiset voivat elää turvallista, mielekästä ja onnellista arkea luonnonläheisessä ja yhteisöllisessä ympäristössä. Strategia perustuu arvoihin, joita ovat luonto, yhteisöllisyys, eteenpäin suuntautuneisuus, luotettavuus ja yhdenvertaisuus.

Strategiassa korostuu lapsiystävällinen ja perhemyönteinen toimintatapa. Kunnan tavoitteena on tukea lasten ja perheiden hyvinvointia, arjen sujuvuutta ja osallisuutta sekä vahvistaa varhaista tukea ja ennaltaehkäisevää työtä. Lasten ja nuorten hyvinvointi nähdään keskeisenä investointina kunnan tulevaisuuteen.

Luonto nähdään Multiassa keskeisenä voimavarana ja vetovoimatekijänä. Strategia linjaa luonnon arvostamista ja kestävästä hyödyntämisestä osana elinkeinoja, matkailua ja kuntalaisten hyvinvointia. Tavoitteena on vaalia luonnonympäristöä, tukea metsä- ja luontoon perustuvia elinkeinoja sekä edistää kestävästä kehitystä ja ilmastotyötä.

Elämän mielekkyyden mahdollistaminen on strategian keskeinen painopiste. Kunta pyrkii vahvistamaan yhteisöllisyyttä, kulttuurin ja taiteen roolia sekä harrastus- ja järjestötoiminnan edellytyksiä. Hyvinvointia edistetään tarjoamalla kuntalaisille mahdollisuuksia osallistumiseen, kohtaamiseen ja aktiiviseen arkeen sekä turvaamalla peruspalvelut mahdollisimman lähellä asukkaita.

Elinvoimaisuuden parantaminen on strateginen edellytys kunnan kehitykselle ja palvelujen säilymiselle. Multia panostaa asukasviihtyvyyteen, kunnan myönteiseen imagoon, yrittäjyyden tukemiseen sekä etätöiden ja toimivien tietoliikennetyhteyksien mahdollistamiseen. Tavoitteena on vahvistaa kunnan veto- ja pitovoimaa sekä luoda edellytyksiä uusille asukkaille ja yrityksille.

Kokonaisuutena Multian kuntastrategia muodostaa perustan, jonka varaan hyvinvoinnin, elinvoiman ja osallisuuden edistämistä rakennetaan suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti koko strategiakauden ajan.

5 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi valtuustokaudelta 2021-2025

Multian hyvinvointikertomuksen painopisteet mukailevat Multian kunnan kuntastrategiaa sekä [Keski-Suomen hyvinvointialueen strategiaa](https://www.hyvaks.fi/sites/default/files/2025-10/Uusi%20strategiaesite_0.pdf) (https://www.hyvaks.fi/sites/default/files/2025-10/Uusi%20strategiaesite_0.pdf). Multian kuntastrategiassa korostuvat lapsiystävällisyys, luonnonläheisyys, elämän mielekkyyden mahdollistaminen ja kunnan elinvoimaisuuden takaaminen muuttuvissa maailman tilanteissa.

Keski-Suomen hyvinvointialueen strategian visiona on, että keskisuomalaisten hyvinvointi, terveys ja turvallisuus paranevat, ja strategia ohjaa palveluiden kehittämistä niin, että ne ovat ihmislähtöisiä, kustannus- ja vaikuttavuusnäkökulmat huomioivia sekä yhdenvertaisesti saavutettavia kaikille ikäryhmille.

Strategiassa korostuvat myös asukkaita kunnioittava palvelukulttuuri, yhteistyö, tieto- ja tilanteenäkymän hyödyntäminen sekä henkilöstön hyvinvointi ja osaaminen, jotka yhdessä rakentavat sujuvaa arkea ja kestäviä palvelurakenteita alueelle.

Yhteisiä teemoja Multian kuntastrategian ja Keski-Suomen hyvinvointialueen strategian välillä ovat ihmislähtöinen toiminta, palveluiden yhdenvertaisuus ja saavutettavuus, yhteistyö eri toimijoiden kanssa sekä hyvinvoinnin ja ennaltaehkäisevän työn korostaminen. Molemmat strategiat tukevat arjen sujuvuutta ja kuntalaisten sekä asukkaiden hyvinvointia ja pyrkivät rakentamaan kestävä, tasapainoista ja osallisuutta vahvistavaa toimintaympäristöä.

Multian kunnan yksi haaste pienenä kuntana on ajantasaisen indikaattoritiedon saaminen, sillä useat mittarit eivät ole liian pienen otannan tai yksityissuojan vuoksi käytettävissä. Tästäkin syystä säännöllisesti toteutettu kuntalais- ja muut kyselyt tuottavat arvokasta tietoa kunnan tekemän hyvinvointityön tueksi.

Valtuustokauden 2021–2025 hyvinvointisuunnitelman tavoitteet täytettiin vaihtelevasti. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma valmistuivat vasta vuonna 2023, sillä sen tekeminen oli jostain syystä jätetty melko myöhäiseksi. Hyvinvointikoordinaattori aloitti työssään huhtikuussa 2023, ja sai ensi työkseen täydentää hyvinvointikertomusta kunnanhallituksen antamilla ohjeistuksilla. Pitkälle venynyt teko- ja käsittelyprosessi johtivat käytännössä siihen, että tavoitteiden ja toimenpiteiden saavuttamiseen jäi aivan liian lyhyt aika.

Valtuustokaudella 2021–2025 Multian kunnan hyvinvointityö on rakentunut laaja-alaisesti eri ikäryhmät huomioivien painopisteiden varaan. Hyvinvointikertomuksessa asetetut tavoitteet ovat pääosin linjassa kansallisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden kanssa, mutta niiden toteutumisessa on havaittavissa sekä selkeitä onnistumisia että rakenteellisia ja resurssiperusteisia haasteita.

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden osalta painopisteenä on ollut varhainen puuttuminen, monialainen yhteistyö sekä yhdenvertaisten tukipalvelujen turvaaminen. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen rooli vanhemmuuden tukemisessa ja lapsen yksilöllisen tuen tarpeen huomioimisessa on toteutunut vähintään kohtalaisesti. Arviointia vaikeuttaa kuitenkin se, että käytettävissä ei ole systemaattista ja vertailukelpoista tietoa tuen vaikuttavuudesta tai sen kohdentumisesta. Yksilöllisen tuen onnistunut toteuttaminen edellyttää jatkossa säännöllistä tarvearviointia sekä riittäviä henkilöstö- ja tuntiresursseja.

Oppilashuollon palveluiden osalta Multian kunnan tilanne on ollut valtuustokauden aikana suhteellisesti hyvä, ja henkilöstön pysyvyys on tukenut palvelujen laatua. Samanaikaisesti kunnan pieni koko asettaa rajoitteita tuntiresurssien määrälle, ja hyvinvointialueeseen kohdistuvat säästötoimenpiteet muodostavat riskin palvelujen saatavuudelle tulevina vuosina. Maksuttoman aamu- ja iltapäivätoiminnan toteutuminen sekä eri toimialojen välinen yhteistyö voidaan arvioida pääosin onnistuneeksi.

Liikunnallisen elämäntavan edistäminen lasten ja nuorten arjessa ei ole toteutunut täysimääräisesti asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Vaikka liikuntapaikat ovat kunnan kokoon nähden hyvässä kunnossa ja kouluympäristöä on kehitetty, pitkät etäisyydet ja rajalliset harrastusmahdollisuudet heikentävät lasten ja nuorten osallistumista. Tämä korostaa koulupäivän yhteyteen integroitavan liikkumisen merkitystä jatkossa.

Nuoret ja nuoret aikuiset

Nuorten ja nuorten aikuisten osalta keskeisin haaste arviointikaudella on ollut ajantasaisen ja kattavan tilannekuvan puute. Suuri osa 19–24-vuotiaista muuttaa pois paikkakunnalta opintojen vuoksi, ja kunnassa pysyvä nuorten aikuisten joukko on määrällisesti pieni. Etsivä nuorisotyö tavoittaa osan tästä ryhmästä, eikä valtuustokaudella ole tunnistettu laajamittaisia syrjäytymis- tai työttömyysilmiöitä. Tämä viittaa siihen, että peruspalvelut ja ohjausmekanismit ovat toimineet kohtuullisesti, vaikka ennaltaehkäisevän työn vaikuttavuutta on vaikea todentaa määrällisesti.

Työikäinen väestö

Työikäisten hyvinvoinnin edistämisessä painopisteenä ovat olleet liikkumiseen aktivointi, elintapaohjaus ja ennaltaehkäisevä terveyden edistäminen. Liikuntaneuvontapalvelujen kehittäminen oman liikuntaneuvojan ja soveltavan liikunnan ohjaajan avulla on ollut selkeä edistysaskel. Palvelun jatkuvuuteen liittyy kuitenkin epävarmuutta henkilöstövaihdoksen vuoksi, mikä korostaa rakenteellisen pysyvyyden merkitystä hyvinvointityössä.

Työikäisille suunnattujen tapahtumien ja yhteisöllisten toimintojen vähäisyys heikentää osallisuuden kokemusta ja hyvinvoinnin laaja-alaista tukemista. Ehkäisevän päihdetyön ja lähisuhdeväkivaltatyön suunnitelman puuttuminen valtuustokauden lopussa osoittaa, että strategisesti merkittäviä kokonaisuuksia on siirtynyt seuraavalle kaudelle.

Ikääntyneet

Ikääntyneiden osalta asetetut tavoitteet ovat toteutuneet pääosin hyvin. Kuntouttavaa ja toimintakykyä ylläpitävää toimintaa on lisätty, ja matalan kynnyksen liikunta- ja kohtaamispaikkojen kävijämäärät ovat olleet kohtuullisia. Yksinäisyyden vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet, kuten ystävätoiminta, eivät kuitenkaan ole saavuttaneet odotettua osallistujamäärää, mikä viittaa tarpeeseen kehittää toimintamalleja ja tavoittamiskeinoja.

Kunnan talous ja elinvoima

Tavoitteissa mukana olleen kestävän kehityksen edistämisessä ja sen seurannassa on havaittavissa selkeitä puutteita. Toimenpiteiden vaikuttavuutta ei ole systemaattisesti arvioitu, eikä käytettävissä ole kattavaa tilastotietoa tavoitteiden toteutumisesta. Esteettömyyden ja yhdenvertaisuuden edistämisessä on kuitenkin otettu yksittäisiä askelia, kuten esteettömyyskävelyn toteuttaminen.

Väestön vähenemisen hillitseminen on osoittautunut erittäin haastavaksi, mikä heijastelee laajempaa alueellista ja valtakunnallista kehitystä. Kunnan toimenpiteet peruspalvelujen, koulutuksen ja luontoliikunnan edistämiseksi ovat perusteltuja, mutta niiden vaikutus muuttoliikkeeseen on toistaiseksi rajallinen.

Kunnan taloustilanne on vuoden 2026 alussa vähintäänkin haastava, ja vaikka toimenpiteitä sen tasapainottamiseksi on tehty, tulevat talousvaikutukset näkymään pitkään myös kunnassa tehtävässä hyvinvointityössä.

HYTE-kerroin sekä kulttuurihyvinvointi

HYTE-kertoimen lievä paraneminen valtuustokauden lopussa osoittaa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteillä on ollut myönteistä vaikutusta rakenteellisella tasolla. Samalla on tunnistettu, että mittarien paraneminen ei välttämättä suoraan heijastu kuntalaisten koettuun hyvinvointiin.

Taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutusten näkyväksi tekeminen on jäänyt osin tavoitteelliseksi. Kulttuuritalo Ahjola -hankkeen pitkäaikaisia vaikutuksia ei ole kyetty selkeästi osoittamaan, ja kulttuuritapahtumien jatkuvuus on ollut riippuvaista yksittäisistä toimijoista ja rajallisista resursseista.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2026 - 2029

6 Hyvinvoinnin edistämisen erillishjelmat ja -suunnitelmat

[Kuntastrategia 2026-2030](https://multia.fi/kunta/hallinto-ja-talous?download=159:kuntastrategia-2026-2030) (<https://multia.fi/kunta/hallinto-ja-talous?download=159:kuntastrategia-2026-2030>)

[Multian lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025](https://multia.fi/kunta/hallinto-ja-talous?download=85:lasten-ja-nuorten-hyvinvointisuunnitelma-2023-2025) (<https://multia.fi/kunta/hallinto-ja-talous?download=85:lasten-ja-nuorten-hyvinvointisuunnitelma-2023-2025>)

Oppilashuollonsuunnitelma

[Kulttuurikasvatussuunnitelma](http://multia.tweb.fi/ktwebscr/files/show?doctype=3&docid=23021&version=1) (<http://multia.tweb.fi/ktwebscr/files/show?doctype=3&docid=23021&version=1>)

Turvallisuussuunnitelmaa vastaava valmiussuunnitelma (ei ole julkinen asiakirja):

- Valmiussuunnitelmalla tarkoitetaan toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa tilanteissa. Valmiussuunnitelma on strateginen/linjaava suunnitelma, jolla ohjataan ja luodaan yhteisiä puitteita koko kunnan sisällä. Se ohjaa ja linjaa tehtävää varautumistyötä sekä on osa koko kunnan laajempaa turvallisuuspolitiikkaa, turvallisuuden hallinnan strategiaa ja kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Valmiussuunnitelma on myös suunnitelma niistä toimintamalleista, miten häiriötilanteen sattuessa ja häiriötilanteesta toipumisessa toimitaan poikkihallinnollisesti. Se on myös dokumentoitu asiakirja, joka kokoaa ja säilyttää tiedot sekä toimii tiedonsiirron välineenä. (Pelastusopisto)

Keski-Suomen hyvinvointialuestrategia 2030, <https://hyvaks.fi/strategia> (<https://hyvaks.fi/strategia>)

[Keski-Suomen alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2024-2025](https://www.hyvaks.fi/sites/default/files/2024-05/Alueellinen%20hyvinvointisuunnitelma%202024-2025.pdf) (<https://www.hyvaks.fi/sites/default/files/2024-05/Alueellinen%20hyvinvointisuunnitelma%202024-2025.pdf>)

[Keski-Suomen maakunnallinen turvallisuussuunnitelma 2021-2023](https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/2021/09/keski_suomen_maakunnallinen_turvallisuussuunnitelma_2021_2023a.pdf) (https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/2021/09/keski_suomen_maakunnallinen_turvallisuussuunnitelma_2021_2023a.pdf)

[Keurusseudun kotoutumisohjelma](https://multia.fi/kunta/hallinto-ja-talous?download=86:keurusseudun-kotouttamisohjelma-2024) (<https://multia.fi/kunta/hallinto-ja-talous?download=86:keurusseudun-kotouttamisohjelma-2024>)

["Hyvinvointia ravitsemuksella" - Keski-Suomen ravitsemussuunnitelma](https://www.hyvaks.fi/uutiset/maakunnallinen-ravitsemussuunnitelma-hyvinvointia-ravitsemuksella-valmistui-kayttoon)

(<https://www.hyvaks.fi/uutiset/maakunnallinen-ravitsemussuunnitelma-hyvinvointia-ravitsemuksella-valmistui-kayttoon>)

[Keski-Suomen mielenterveys- ja päihdetyön suunnitelma 2023-25](https://www.hyvaks.fi/sites/default/files/2024-05/Mielenterveys-%20ja%20p%C3%A4ihdety%C3%B6n%20suunnitelma%202023-2025.pdf)

(<https://www.hyvaks.fi/sites/default/files/2024-05/Mielenterveys-%20ja%20p%C3%A4ihdety%C3%B6n%20suunnitelma%202023-2025.pdf>)

7 Hyvinvointisuunnitelma

Multian kunnan hyvinvointikertomus on kunnan systemaattinen raportti, jossa kuvataan kuntalaisten hyvinvoinnin tila, siihen vaikuttavat tekijät sekä kunnassa tehdyt ja suunnitellut toimenpiteet hyvinvoinnin edistämiseksi. Hyvinvointikertomus on lakisääteinen osa kunnan toimintaa: kunta laatii laajan hyvinvointikertomuksen valtuustokaudeksi ja päivittää siihen liittyen vuosittaisen seurantaraportin.

Hyvinvointisuunnitelma-osio toimii tässä kontekstissa toiminnan suunnitelmallisena osana, jossa määritellään tavoitteet, toimenpiteet, vastuut sekä seurantaindikaattorit sille, miten hyvinvointia edistetään seuraavana ajanjaksona. Se on siis jatkumoa nykytilan analyysille – kun ensin kuvataan hyvinvoinnin tilaa ja kehitystä, seuraavaksi määritellään selkeästi, miten tunnistettuihin haasteisiin vastataan konkreettisesti.

Taulukkomuotoinen hyvinvointisuunnitelma jäsentää tämän suunnittelun ja seurannan tiedot tavalla, joka tukee päätöksentekoa ja läpinäkyvää raportointia.

Mikä on taulukkomuotoisen hyvinvointisuunnitelman merkitys?

Taulukkomuotoinen hyvinvointisuunnitelma on usein hyvinvointikertomuksen ydinosa, koska:

1. Se kytkee tavoitteet ja toimenpiteet selkeästi

Taulukko kokoaa keskeiset tavoitteet, konkreettiset toimenpiteet, vastuutaho(t) ja aikataulun yhteen paikkaan. Tällainen rakenne auttaa hahmottamaan, mitä tehdään, kuka tekee ja milloin. Se varmistaa, ettei suunnitelma jää vain yleisluontoiseksi tekstiksi, vaan on toimintalähtöinen.

2. Suunnitelma tukee seuranta- ja arviointia

Hyvinvointikertomuksen ei tule jäädä kuvailevaksi, vaan sen avulla pitää myös seurata ja arvioida edistystä. Taulukko mahdollistaa sen, että tavoitteille voidaan määritellä mittarit/indikaattorit ja seurata toteutumista säännöllisesti. Tämä havainnollistaa tuloksia ja puutteita läpinäkyvästi päätöksentekijöille ja kuntalaisille.

3. Se tukee tietoon perustuvaa päätöksentekoa

Kunnan tulee hyvinvointisuunnitelmassaan hyödyntää ajantasaista tietoa kuntalaisten hyvinvoinnista ja palveluiden toimivuudesta. THL:n mukaan hyvinvointikertomus on työväline, joka ohjaa strategista suunnittelua ja tarjoaa perusteet prioriteettien valinnalle ja toiminnan suuntaamiselle.

Taulukkomuoto tekee tiedosta helposti vertailtavaa ja konkretisoitavaa – sekä kehityssuuntaa että vaikutuksia on helpompi seurata jokaisena vuotena.

4. Se konkretisoi hallinnon poikkihallinnollista yhteistyötä

Hyvinvoinnin edistäminen koskee kaikkia kunnan toimialoja. Taulukko toimii yhteisenä suunnitteluvälineenä, joka kokoaa eri toimialojen toimenpiteet yhteiseksi kokonaisuudeksi – näin varmistetaan, että hyvinvointityötä ei tehdä vain erillisinä palasina, vaan yhteen sovitettuna ja johdetusti.

HYTE-kerroin: Kunnille otettiin vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen, (THL).

Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. Indikaattorien soveltuvuus arvioidaan määräajoin, eivätkä ne tule olemaan aina samoja.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023	2024	2025
HYTE-kerroin euroa / asukas info ind. 5341	Keuruu	yhteensä	18,1	17,1	16,3	14,8	19,2
	Multia		11,8	14,7	17,1	15,2	17,8
	Petäjävesi		12,5	15,0	14,5	15,6	18,3
HYTE-kerroin, 0 - 100 info ind. 5340	Keuruu		64	61	58	48	62
	Multia		42	52	61	49	58
	Petäjävesi		44	53	51	50	60
HYTE-kerroin, 1 000 euroa info ind. 5355	Keuruu		171,4	161,9	150,4	135,6	175,2
	Multia		18,4	21,8	25,3	21,7	24,8
	Petäjävesi		47,0	55,0	52,8	56,0	65,1

Lapset, nuoret ja lapsiperheet

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi muodostaa koko kunnan hyvinvoinnin perustan. Varhaislapsuudessa, kouluvuosina ja nuoruudessa syntyvät kokemukset vaikuttavat pitkälle aikuisuuteen asti – niin terveyteen, koulutuspolkuihin, työelämävalmiuksiin kuin osallisuuden kokemuksiinkin. Siksi hyvinvointisuunnitelmassa painottuvat erityisesti varhainen tuki, elämänhallinta, osallisuus ja terveelliset elämäntavat.

Varhaisen tuen vahvistaminen lapsiperheille on keskeistä, sillä ajoissa tarjottu tuki ehkäisee ongelmien kasautumista ja raskaampien palvelujen tarvetta. Yhteistyön tiivistäminen varhaiskasvatuksen, koulun, neuvolan ja perhekeskuksen välillä tukee perheiden arkea kokonaisvaltaisesti ja lisää perheiden luottamusta palvelujärjestelmään. Maksuton varhaiskasvatus, perheiden terveysneuvonta sekä matalan kynnyksen kohtaamispaikat vahvistavat yhdenvertaisuutta ja tukevat vanhemmuutta.

Nuorten osalta elämänhallinnan ja osallisuuden vahvistaminen on keskeinen keino ehkäistä syrjäytymistä. Mahdollisuus vaikuttaa, tulla kuulluksi ja osallistua oman kunnan toimintaan lisää kiinnittymistä yhteisöön. Nuorisovaltuuston perustaminen, nuorten omien tilojen ja tapahtumien tukeminen sekä säännöllinen “Nuorten ääni” -kysely luovat rakenteita, joiden kautta nuorten näkemykset saadaan osaksi päätöksentekoa.

Terveellisten elämäntapojen edistäminen lapsuudesta lähtien tukee sekä fyysistä että psyykkistä hyvinvointia. Liikunnan lisääminen arjessa, perheliikunnan kehittäminen ja koulun toimintamallit fyysisen aktiivisuuden tukemiseksi ovat tärkeitä, koska ne ehkäisevät ylipainoa, tukevat oppimista ja vahvistavat myönteisiä elämäntapoja koko perheessä.

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Varhainen tuki	<p>Lapsiperheiden varhainen arjen tuki vahvistuu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyö perheiden kanssa varhaiskasvatuksessa ja koulussa vahvistuu • Keuruun perhekeskuksen palveluiden käyttö • MLL perhekahvila (vanhemmuuden tukipysäkki - toiminta säännölliseksi) • Neuvokas perhe - koulutus varhaiskasvatusten henkilökunnalle • Hakukahvit varhaiskasvatuksessa • Maksuttoman varhaiskasvatuksen sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen • Perheiden terveysneuvonnan vahvistaminen (ravitsemus, uni, ruutuaika, liikunta) neuvolan, kouluterveydenhuollon ja kunnan toimijoiden kanssa. 	<p>Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstö</p> <p>Rehtori</p> <p>Sivistystoimi</p> <p>Hyvinvointikoordinaattori</p>	<p>THL:n Kouluterveyskysely</p> <p>TEAvisari</p> <p>Keuruun perhekeskuksessa tai MLL:n perhekahvilassa käyvien lapsien ja perheiden määrä</p>

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Elämänhallinta ja osallisuus	<p>Nuorten elämänhallinta ja osallisuus vahvistuvat</p> <ul style="list-style-type: none"> Nuorisovaltuuston perustaminen syksyllä 2026 ja se kokoontuu 4-6 krt vuodessa Nuorten omien tilojen ja itse toteutettavien tapahtumien kehittäminen Yhteistyö näkyväksi säännöllisten tapaamisten ja aktiivisen vuoropuhelun kautta <p>Syrjäytymisriski vähenee ja koettu hyvinvointi kasvaa</p> <ul style="list-style-type: none"> Yhteistyö oppilashuollon kanssa Vahvempi puuttuminen pitkäaikaisiin koulupoissaoloihin - Monitoimijainen tiimi - pilottikokeilu (Keuruun malli) Multitoimijat - monitoimijaverkosto kokoontuu säännöllisesti Kumppanuussopimus Ehyt ry:n kanssa päihdekasvatuksessa 	<p>Sivistystoimi</p> <p>Nuoriso- ja vapaa-aikatoimi</p> <p>Hyvinvointikoordinaattori</p> <p>Hyvinvointialue</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mittari: <ul style="list-style-type: none"> nuorisovaltuuston perustamis päätös tehty (kyllä/ei) kokousten lukumäärä / vuosi edustettujen nuorten määrä Tavoitetaso: <ul style="list-style-type: none"> vähintään 6 jäsentä vähintään 1 lausunto/vuosi kunnanhallitukselle tai hyvinvointialueen nuorisovaltuustolle <p>Monitoimijainen poissaoloihin puuttuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Mittari: <ul style="list-style-type: none"> pitkäaikaisesti poissa olevien oppilaiden määrä (lähtötaso + vuosittainen seuranta) poissaoloihin puuttumisen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteisessä koulussa - hankkeessa mukana oleminen 		<p>keskimääräinen viive (pv)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitetaso: <ul style="list-style-type: none"> ◦ poissaolotausten määrä ↓ 10–20 % kauden aikana <p>“Nuorten ääni” - vuosittain toteutettava kysely 11-17 -vuotiaille Multialaisille nuorille → suunnitelman seurannan pohjaksi.</p> <p>THL Kouluterveyskysely</p> <p>Move-testit</p>

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Terveelliset elämäntavat	<p>Lasten ja nuorten ylipaino vähenee ja perheiden terveelliset elämäntavat vahvistuvat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Matalan kynnyksen liikuntaharrasteryhmien luominen yhteistyöllä liikuntaseurojen kanssa • Liikuntavinkkari- tai liikunta-pt-toiminta käyntiin • Perheliikuntaryhmä tai perheliikuntapäivät - yläkoululaisten järjestämä • Move-testitreenit kouluilla (4. lk & 7 lk.) • Liikunnallinen elämäntapa osaksi esiopetussuunnitelmaa (1.8.2026 alkaen) ja lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa • Yhteinen käytäntö kouluruokailun seurannasta ja toimintamalli fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi Sinervän koululla (hyte-kerroin) 	<p>Liikunta- ja vapaa-aikatoimi</p> <p>Sivistystoimi</p> <p>Liikuntaneuvonta, soveltavan liikunnan ohjaaja</p> <p>Seurat ja järjestöt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Perustetaan vähintään yksi uusi maksuton liikuntaryhmää oppilaiden toiveiden mukaan / lukuvuosi • Mittari: <ul style="list-style-type: none"> ◦ ryhmien lukumäärä ◦ osallistujamäärä / ryhmä ◦ MOVE!-mittausten tulos (5. ja 8. lk) • Tavoitetaso: <ul style="list-style-type: none"> ◦ osallistujia vähintään 5 / ryhmä ◦ MOVE!-mittauksessa heikon toimintakyvyn osuus ↓ 5 %-yksikköä <p>Move!-testit 5. ja 8. vuosiluokan oppilaille</p> <p>Kouluterveyskysely</p> <p>Kuntalaiskysely</p>

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit

Työikäiset

Työikäinen väestö on kunnan elinvoiman ja palvelujen rahoituspohjan kannalta keskeinen ryhmä. Työikäisten hyvinvointi vaikuttaa suoraan työllisyyteen, työkykyyn, osallisuuteen ja siihen, kuinka houkuttelevana kuntana Multia koetaan. Hyvinvointisuunnitelmassa työikäisten osalta korostuvat sosiaalinen hyvinvointi, osallisuus, terveys ja työkyky.

Sosiaalisen hyvinvoinnin vahvistaminen on tärkeää erityisesti pienessä kunnassa, jossa yksinäisyys ja ulkopuolisuuden kokemukset voivat kasautua. Matalan kynnyksen toiminta, yhteisölliset tapahtumat ja monitoimijainen yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä tukevat mielenterveyttä ja ehkäisevät ongelmien pitkittymistä. Erityisesti miesten osallisuuden vahvistaminen vastaa tunnistettuun tarpeeseen ja tukee tasa-arvoista hyvinvointia.

Työkyvyn ja terveyden edistäminen on keskeistä sekä yksilön että kunnan näkökulmasta. Liikuntaneuvonnan kohdentaminen työikäisille, työterveyshuollon ja hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö sekä vertaistoimintaan perustuvat mallit tukevat jaksamista ja toimintakykyä. Ennaltaehkäisevät toimenpiteet vähentävät sairastavuutta ja pidentävät työuria, mikä tukee myös kunnan taloudellista kestävyyttä.

Työkykyä lisätään kehittämällä työhyvinvointia yhteistyössä työnantajien kanssa, vahvistamalla varhaista tukea ja työkyvyn seurantaa sekä parantamalla ennaltaehkäisevien ja matalan kynnyksen terveyspalvelujen saatavuutta. Lisäksi työikäisten osallisuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja työn ja muun elämän yhteensovittamista tuetaan, sillä kokemus hallinnasta ja merkityksellisyydestä on keskeinen tekijä kestäväen työkyvyn ja terveellisten elintapojen vahvistumisessa.

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Sosiaalinen hyvinvointi	<p>Työikäisten sosiaalinen hyvinvointi ja osallisuuden kokemukset lisääntyvät</p> <ul style="list-style-type: none"> • Monitoimijainen työikäisten “Hyvän mielen Multia” -toimintamalli • Etenkin miesten osallisuuden vahvistaminen ja vaikuttamisen mahdollisuus omaan hyvinvointiin • Matalan kynnyksen edulliset liikunta- ja kulttuuritapahtumat työikäisille 	<p>Liikuntaneuvonta</p> <p>Liikunta- ja vapaa-aikatoimi</p> <p>Kulttuuritoimi</p>	<p>Järjestetään vähintään 4 avointa hyvinvointi- tai yhteisötapahtumaa vuodessa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mittari: <ul style="list-style-type: none"> ◦ tapahtumien lukumäärä ◦ osallistujamäärä ◦ kuntalaiskyselyn yksinäisyys- ja osallisuuskokemukset • Tavoitetaso: <ul style="list-style-type: none"> ◦ osallistujia yhteensä ≥ 200 / vuosi ◦ yksinäisyyttä kokevien osuus ↓ seuraavassa kuntalaiskyselyssä

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
<p>Terveys ja työkyky</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Henkilökohtaisen liikuntaneuvonta palvelun jatkuminen. Liikuntaneuvonta on terveyttä edistävä hyvinvointipalvelu . Se on yksilöllistä tukea, jossa terveyden kannalta liian vähän liikkuvia innostetaan liikunnalliseen elämäntapaan. Liikuntaneuvonta palveluun ohjautumisen parantaminen työterveyshuollon ja hyvinvointialueen lääkäreiden kautta • Työikäisten terveystottumuksia ja työkykyä vahvistetaan edistämällä arjessa toteutuvia liikkumisen, palautumisen ja terveellisen ravitsemuksen mahdollisuuksia sekä tukemalla mielenterveyttä ja päihteettömiä elämäntapoja. 	<p>Kunnan eri toimialat, hyvinvointialueen ja järjestöjen sekä tarvittaessa muiden toimijoiden muodostama palveluketju</p>	<p>Liikuntaneuvontapalvelussa käyneiden kuntalaisten määrä</p>

Ikääntyneet

Ikääntyneiden määrän kasvu tekee heidän hyvinvoinnistaan yhä keskeisemmän osan kunnan hyvinvointityötä. Tavoitteena on tukea ikääntyneiden toimintakykyä, turvallisuutta, osallisuutta ja mahdollisuutta asua omassa kodissa mahdollisimman pitkään.

Toimintakyvyn vahvistaminen ja kaatumisten ehkäisy ovat keskeisiä, sillä ne vaikuttavat suoraan ikääntyneiden itsenäisyyteen ja palvelutarpeeseen. Liikuntaneuvonta, ohjatut ja omatoimiset liikuntaryhmät sekä asumisturvallisuuteen liittyvä neuvonta tukevat fyysistä toimintakykyä ja arjen turvallisuutta.

Yksinäisyyden vähentäminen ja yhteisöllisyyden vahvistaminen ovat tärkeitä ikääntyneiden psyykkisen hyvinvoinnin kannalta. Seniorinepa-toiminta, kyläkierrokset ja yhteistyö järjestöjen kanssa mahdollistavat matalan kynnyksen kohtaamisia ja vahvistavat osallisuuden kokemusta. Yhteisöllinen toiminta tukee myös mielenterveyttä ja ehkäisee yksinäisyyden haitallisia vaikutuksia.

Ikääntyneiden omahoidon ja hyvinvoinnin tukeminen lisää itsenäisyyttä ja vahvistaa voimavaroja. Hyvinvointitapahtumat, neuvontatoiminta ja hyvinvointialueen palvelujen tunnetuksi tekeminen tukevat ikääntyneiden mahdollisuuksia huolehtia omasta hyvinvoinnistaan ja tehdä tietoon perustuvia valintoja.

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Toimintakyky ja turvallisuus	<p>lääkäiden toimintakyky vahvistuu, kaatumiset vähenevät</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liikuntaneuvonta toiminnan ja ohjattujen sekä omatoimisten liikuntaryhmien ylläpito. • Asumisturvallisuuden kampanjat 	<p>Liikuntaneuvonta, soveltava liikunta</p> <p>Vanhusneuvosto</p> <p>Kansalaisopisto</p> <p>Seurat ja järjestöt</p>	<p>Kävijätilastot</p>
	<p>Hyvinvoinnin ja terveyden vahvistaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lovisan tupa - tapahtumat • Seniorinepa • Ikääntyneiden hyvinvointiohjelman valmistuminen v. 2026 • Hyvinvointialueen palveluiden ja RAI-itsearviointin markkinointi 	<p>Seurakunta, seurat, järjestöt</p> <p>Hyvinvointikoordinaattori</p>	<p>Seniorinepa ja Seniorinepa kylässä - toiminnan kävijämäärän laskeminen ja kävijätyytyväisyyden ja yksinäisyyden kokemuksen arviointikyselyt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mittari: <ul style="list-style-type: none"> ◦ toteutuneet tilaisuudet ◦ kävijämäärät ◦ ikääntyneiden yksinäisyyden kokemus (kysely) • Tavoitetaso: <ul style="list-style-type: none"> ◦ vähintään 300 käyntiä / vuosi ◦ yksinäisyyttä kokevien osuus ↓ seuraavassa kyselyssä

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
	<p>Voima- ja tasapainoharjoitteiden merkityksen korostaminen ohjatuissa ryhmissä sekä arjen omaehtoisessa liikkumisessa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiedon jakaminen • Voima- ja tasapainoharjoittelu on ohjattujen ryhmien sisällön painopistealue 	<p>Liikuntaneuvonta, soveltavan liikunnan ohjaaja</p> <p>Liikunta- ja vapaa-aikatoimi</p>	<p>Kävijätilastot</p>
<p>Yksinäisyyden kokemuksen vähentäminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Seniorinepa-toiminnan laajentaminen: Seniorinepa kylässä toiminta vie Seniorinepan kesäaikaan myös kylille (yhteistyö kyläyhdistysten ja eläkeläisjärjestöjen kanssa) • Sosiaalisten suhteiden ylläpitämisen mahdollistaminen mm. tarjoamalla harrastus- ja kulttuuritilaisuuksia 	<p>Vanhusneuvosto</p> <p>Kaikki toimialat</p> <p>Seurakunnat, seurat, järjestöt</p> <p>Vapaaehtoistyötä tekevät</p>	<p>Toteutuneet Seniorinepa - tapahtumat ja niiden kävijämäärä.</p> <p>Tavoite lisätä kävijämäärää + 20%, mutta myös lisätä kävijöiden osallisuutta esimerkiksi tapahtumien suunnitteluun osallistumisella.</p> <p>Kuntalaiskysely</p>

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman teko	Multian ikäihmisille (65+) tehdään oma hyvinvointisuunnitelma, mikä huomioi erityisesti ikäihmisten hyvinvointiin ja terveyteen, asumiseen ja turvallisuuteen sekä esteettömyyteen liittyvät erityispiirteet.	Vanhusneuvosto Hyvinvointikoordinaattori	Hyvinvointisuunnitelman valmistuminen.

Kunnan elinvoima

Elinvoima on hyvinvoinnin poikkileikkaava tekijä, joka yhdistää kuntalaisten hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja kunnan vetovoiman. Hyvinvointisuunnitelmassa elinvoimaa vahvistetaan yhdenvertaisuuden, liikunta-aktiivisuuden, kulttuurihyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden kautta.

Yhdenvertaisuuden huomioiminen kaikessa kunnan toiminnassa on perusta oikeudenmukaiselle ja osallistavalle kunnalle. Ajantasainen tiedonvälitys päätöksentekoon ja eri neuvostojen toiminta tukevat sitä, että eri väestöryhmien näkökulmat huomioidaan systemaattisesti.

Liikunta- ja kulttuurihyvinvointi tukevat sekä fyysistä että psyykkistä terveyttä ja vahvistavat yhteisöllisyyttä. Liikunta-aktiivisuuden seuranta ja kehittäminen sekä kulttuuriluotsitoiminta ja matalan kynnyksen kulttuuritapahtumat lisäävät osallistumisen mahdollisuuksia kaikille kuntalaisille. Taiteen ja kulttuurin kytkeminen osaksi hyvinvointityötä tukee myös kuntastrategian mukaista elinvoimaa ja identiteettiä.

Yhteisöllisyyden vahvistaminen on erityisen tärkeää kunnan elinvoiman säilyttämiseksi.

Järjestöyhteistyö, kylätoiminnan tukeminen ja uusille asukkaille suunnattu "Multialaisuus"-infopaketti vahvistavat yhteisöön kiinnittymistä ja tukevat kunnan veto- ja pitovoimaa.

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Yhteisöllisyyden vahvistaminen	Yhteisöllisyys vahvistuu ja kunnan elinvoima säilyy <ul style="list-style-type: none"> Seurayhtymän perustaminen tapahtumajärjestämisen tueksi Kyläyhdistysten tukeminen esimerkiksi Järjestöillat 2 x vuodessa. Talvella perinteinen tapahtuma, syksyllä ulkoilutapahtuma. "Multialaisuus"-infopaketti uusille asukkaille (kuntastrategian elinvoima).	Kaikki toimialat	"Multialaisuus" - infopaketti valmiiksi vuoden 2026 aikana.

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Liikunta-aktiivisuuden tukeminen osana kunnan elinvoimaa	Liikunta-aktiivisuuden seuranta ja raportointi (hyte-kerroin) <ul style="list-style-type: none"> • Kunnan liikuntakysely ja tulosten raportointi kunnanhallitukselle ja -valtuustolle • Kunnan liikkumisohjelman laatiminen v. 2027 	Tekninen toimi Liikunta- ja vapaa-ajan ohjaaja Järjestöt, seurat Hyvinvointikoordinaattori	Liikuntakysely kevät 2027. Liikkumisohjelma valmis syyskuu 2027.
Yhdenvertaisuus ja esteettömyys	Yhdenvertaisuuden huomiointi kaikessa kunnan toiminnassa. Ajankohtaisen tiedon välittäminen kunnanvaltuustolle.	Kaikki toimialat Vammaisneuvosto	Toteutuneet tapahtumat.

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Kulttuurihyvinvointi	<ul style="list-style-type: none"> • Kulttuurihyvinvointitoiminnan tukeminen (hyte-kerroin) • Kulttuuriluotsitointi tai vastaavan toiminnan aloittaminen kulttuuriaktiivisuuden lisäämiseksi. • Taide ja kulttuuri vahvemmin mukaan hyvinvointitapahtumiin (kuntastrategian mukainen taiteen vaaliminen) • Matalan kynnyksen kulttuuritapahtumien järjestäminen työväentalo Ahjolassa, kylätaloilla, kunnan tiloissa ja uudella torilavalla. • Kansalaisopiston roolin vahvistaminen tulevaisuuden kulttuurihyvinvoinnin tekijänä. 	<p>Kirjasto- ja kulttuuritoimi</p> <p>Hyvinvointikoordinaattori</p> <p>Kansalaisopisto</p> <p>Vapaaehtoiset</p>	<p>Kuntalaiskysely</p> <p>Hyte-kerroin</p>

VAMMAISET HENKILÖT

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Yhdenvertaisuuden ja osallisuuden kokemus lisääntyy	Lisätään osallistumismahdollisuuksia (kulttuuri, liikunta, vaikuttaminen).	Hyvaks, vammaisneuvosto	Erilaisten tapahtumien määrä, Kokemus osallisuudesta (kyselyt)
	Vahvistetaan vammaisten henkilöiden kuulluksi ja nähdyksi tuleamista.	Hyvaks, vammaisneuvosto, kunnanvaltuusto	Erilaisten tapahtumien määrä, Kokemus osallisuudesta (kyselyt)
Itsenäinen arjessa selviytyminen paranee ja arjen turvallisuus lisääntyy	Kartoitetaan Multialla asuvien vammaisten henkilöiden määrä	Vammaisneuvosto	Vammaisten henkilöiden lukumäärä
	Kehitetään yksilöllisiä tukipalveluja ja arjen toimintakyvyn tukea	Hyvaks	Vammaisneuvosto valvoo tilannetta
	Parannetaan liikkumisen turvallisuutta ja palvelujen saavutettavuutta	Kunta (tekninen toimi), Hyvaks	Asiakaspalaute
Palvelujen saavutettavuus ja esteettömyys paranevat	Toteutetaan esteettömyyskartoituksia ja ehdotetaan korjaavia toimenpiteitä	Vammaisneuvosto	Toteutuneiden tapahtumien määrä

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

8 Suunnitelman laatijat

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman kokosi

Jylhä Sami, hyvinvointikoordinaattori

Mukana työryhmätöskentelyssä olivat

Multian kunnan laajennettu johtoryhmä

Kananen Lauri, nuoriso- ja vapaa-aikaohjaaja

Kärmeniemi Nella, varhaiskasvatusjohtaja

Lehti Katri, kunnanjohtaja

Pietikäinen Tarja, kirjasto- ja vapaa-aikatoimenjohtaja

Pukkila Mariikka, sivistystoimenjohtaja

Riihimäki Marko, tekninen johtaja

ja Multitoimijat -nimellä kulkeva yhteistyöverkosto

9 Suunnitelman hyväksyminen

Kunnanhallitus hyväksyi suunnitelman 26.01.2026 *

Kunnanvaltuusto hyväksyi suunnitelman 13.4.2026

* Kunnanhallitus hyväksyi hyvinvointikertomuksen liitteen mukaisena ja pyysi lausunnot vanhus- ja vammaisneuvostolta, jonka jälkeen hyvinvointikertomus toimitettiin edelleen kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi.